

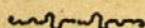
CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

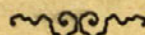
S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

Vsebina 8. zvezka.

Božje zapovedi. Peta zapoved	225.
Na porcijunkulo!	228.
Zv. Frančišek ali Ceko, puščavnik tretjega reda	230.
Šola in domača hiša. VIII. pogl. Stariši so dolžni podpirati šolo z ozirom na ugled in vpliv cerkve	232.
Sv. Bernardin Sijenski. 18. pogl. Češčenje sv. Bernardina	236.
Naša Kostanjevica. Zgodovina cerkve in samostana (Dalje)	242.
Življenje in marterništvo dveh blaženih kapucinov. 5. pogl. Abesinija	249.
Cerkev sv. Antona na Viču	253.
Priporočilo v molitev	255.
Zahvala za vslišano molitev	255.
Za kitajski misijon	256.
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1907. Mesec avgust	256.

V GORICI
Narodna Tiskarna
1907.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: „Cvetje“ frančiškanski samostan v Gorici.

Književne novosti.

Ettore Ricci d. O., **Il Beato Jacopone da Todi.** (L' Oriente Serafico. Rivista francescana dedicata ai Fratelli e alle Sorelle del Terz'Ordine. Anno XIX. 15. Gennaio. Num. I.)

Posnetek tu naznanjenega članka iz 1. zv. letošnjega tečaja polmesečnega frančiškanskega časopisa, ki se izdaja v porcijunkuljski tiskarni pri sv. Mariji Angeljski, nam je poslal naš dragi mnogoletni sotrudnik, p. Hijacint Repič, ko dostavek in morda popravek k svojemu dotičnemu spisku v 1. zv. letošnjega „Cvetja“. Po ne vemo kakem naključju pa nam je njegov rokopis nekam izginil, da ga po mnogem iskanju ni bilo mogoče najti. Prisiljeni smo torej po svoje povedati ob kratkem, za kaj gre.

Gori imenovani oratorijaneec Hektor Riči, kaker pravi, ni imel namena popisovati življenje bl. Jakopona, temuč po novih virih, ki so mu prišli v roke, popraviti le nekatere zmote glede njega. Tiste vire je našel v stari pisani knjigi, ki ima naslov „Specchio dell' Ordine“, pa je znana pod imenom „Franceschina“. Ta knjiga se je začela pisati okoli srede 15. stoletja v samostanu „di Monteripido“ v Perudži in doveršena je bila leta 1474. Obsega mej drugim tudi življenje bl. Jakopona. Zmote, ki jih popravlja Riči po tem življenju, so zlasti dve, prva, da Jakopon ni zložil znane satire na papeža Bonifacija VIII., druga, da je on zložil sekvenco „Stabat Mater dolorosa“. Te sekvence ni zložil on, pač pa je zložil ono satiro, tako sodi po „frančeskini“ Riči.

S pesnijo, ki se začne z besedami „Piange la Ecclesia, piange e dolura“, pravi „frančeskina“, da je hotel Jakopon grajati pohujšanje, ki je bila omadeževana ž njim cerkev; pa nezadovoljen sè splošno grajo, se je lotil oseb in šel tako daleč, da je napadel samega papeža Bonifacija VIII. s hudimi besedami:

O Papa Bonifatio,
molto hai giocato al mondo,
io credo che giocondo
non ne potrai partire — itd.

Priznati se mora, da je daleč prestopil meje dostojnosti, kedor je to pesem zložil. Jakopona je skušal oprati najprej Ozanam v svoji sloveči knjigi „Les Poëtes Franciscains en Italie aux treizième siècle“. Tudi on sicer obsoja tisto satiro, pa pesnika izgovarja s tem, da je imel Bonifacija za vsiljenca, nepostavno izvoljenega papeža, in nadalje, da so morda le začetne kitice Jakoponove, pisane ob času, ko je bil Bonifacij še mogočen, nadaljne, ki merijo na dogodek v Ananji in morda celo na smert papeževo in pripovedujejo pohujšanja, ki so se širila po njegovi smerti, to bi bili pozneje dostavili nasprotniki Bonifacijevi. Tako bi se umela nasprotja, ki so v pesmi, in tudi mnoge razlike v besedah, ki so v različnih izdanjih in slabi verzi, ki sicer niso navadni našemu pesniku. — Ozanamu priterjuje tudi Fr. Panfilo da Magliano v „Storia compendiosa di S. Francesco e dei Francescani. Roma 1876. Vol. II. pag. 281. Nasproti pa pravi N. H. Julius, ki je Ozanamovo knjigo z neketerimi dostavki izdal v nemščini

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXIV. tečaj.

V Gorici, 1907.

8. zvezek.

Božje zapovedi.

P. S. Z.

(Dalje).

Peta zapoved.

Skoraj gotovo ste že mnogi dragih bravcev sami imeli priliko slišati prazen izgovor mlačnih kristjanov, ki pravijo: „Ničesar nisem vkradel, nikoger nisem vbil, čemu bom hodil k spovedi?“

Prazen imenujemo tak izgovor, ker nočemo naravnost reči, da je hudoben. Tisti, ki tako ali enako govore, naj pomislijo, da je Bog dal deset zapovedi in ne samo dveh. In če so glede vseh zapovedi čisti, ter samo peto in sedmo povdarjajo, naj se le malo bolj natančno izprašajo, pa bodo spoznali, da so morebiti vendar le kaj grešili proti peti zapovedi, četudi niso nikoger naravnost vbili.

Vboj je dvojne verste: telesni, keder kedo bližnjemu vzame telesno življenje, in dušni vboj, če mu vzame dušno življenje, tako da ga pripravi v smertni greh. Prepovedano je v peti zapovedi pa tudi telesno ali dušno koga poškodovati, prikrajšati življenje sebi ali drugemu. Govoriti nam je torej najprej o telesnem vboju, o samomoru in telesnem poškodovanju, potem bi se bilo ozreti na pohujšanje in sovraštvo.

Bog je človeka vstvaril po svoji podobi. Te podobe Bog ne dovoli vničiti, zato je vstvaril človeka neumerljivega. Bog je gospodar življenja, zato ima edino le on pravico vzeti je, je podaljšati ali pri-krajšati. Kedor torej koga vbije ali poškoduje, sega v božje pravice. Zato pravi Gospod: „Ne vbijaj“ in zato je vbijavce vedno ostro kaznoval, kaker vidimo na Kajnu in mnogih drugih.

K uboju gre tudi s a m o m o r. Kaker se greši z ubojem proti božji volji, tako sega tudi samomorec v božje pravice, ker je gospodar življenja in smerti le Bog. Sè zapovedjo: „Ne vbijaj“, je prepovedal Bog, da tudi sebe ne sme nihče vmoriti.

Samomor je tudi greh proti naturi, ker ta hrepeni po življenju in se vpira vničenju.

Samomor je greh proti družini, ker se ji odtegne pomoč in nakoplje velika sramota, žalost in večkrat uboštvo.

Samomor je greh proti vsi človeški družbi, ker se sè slabim zgledom drugi pohujšujejo. Navadno časopisi o samomorih radi poročajo. Slabi jih še celo popisujejo ko nekaj slavnega in junaškega; mladi ljudje take stvari prebirajo in dobijo pogosto nagnjenje do samomora. O samomorih ne berite ne sami, pa tudi druge od tega odvračajte.

Da se zgodi toliko samomorov — v Evropi se jih umori vsako leto okroglih petdeset tisoč — temu je kriv odpad od sv. vere. Dober kristijan se pri zdravi pameti ne bo moril nigdar.

Ako zveste, da je kedo sam sebe umoril, ne sodite ga. Mogoče se mu je pamet zmešala, duh omračil in sodniki nismo mi, ampak Bog. Sv. cerkev takim sicer zabrani cerkveni pokop, pa jih s tem še ne obsoja v pekel, ampak pokaže le po zunanje, kolika hudobija je samomor.

V najožji zvezi sè samomorom je d v o b o j. Stari omikani narodi dvoboja v našem pomenu niso poznali, ker so bili boji gladijatorjev gledališke igre v nasičevanje pomehkuženih Rimljanov. Dvobojevati se je bila navada pri divjih Germanih in Galjcih in od teh divjakov so dvoboj podedovali naši moderni izmej vojaštva in plemenitašev, ketere so začeli posnemati dijaki višjih šol, razžaljeni časniki in neketeri poslanci izmej divjaških, slobodnjaških strank.

Pri dvoboju se nihče ne more izgovarjati na nepremišljenost ali omračenje duha, ker je vse prej dobro prevdarjeno. Osebi se po tako imenovanih sekundantih dogovorite in natančno določite orožje, s kakšnim se bote bojevali, čas in kraj, kje in kedar se bo veršil dvoboj. Dvoboj je premišljen vboj ali vsaj namerjano ranjenje in poškodovanje bližnjega t. j. nasprotnika in radovoljno izpostavljanje samega sebe.

Sv. cerkev prepoveduje dvoboj pod izobčenjem in zabranjuje ravno tako pod kaznijo izobčenja vsako vdeležbo pri dvobojih. Izobčeni so torej vsi, ki k dvoboju svetujejo, vse priče in vsi tisti, ki jim pomagajo ali ki jih gledajo za časa dvoboja. Ravno tako je v dvoboju padlim zabranjen cerkveni pogreb in pokop, tudi če so se pred smertjo skesali.

Deržavne kazni so glede dvoboja zelo ostre, pa so le na papirju, dvobojevnike redko in še takrat le rahlo zadenejo. Neketeri človekoljubni možje so se zadnji čas začeli vpirati dvoboju in upanje je, da se ta divja razvada, če ne odpravi, pa vsaj omeji.

Razen umora, samomora in dvoboja so pa še neketere druge verste vboja. Pregrešijo se v tem največ nepostavne matere, ki morijo nasledek svojega greha, preden zagleda nedolžno bitje luč sveta. V tem grešijo vsi tisti, ki v taka dejanja svetujejo, ali pripravljajo sredstva in sploh na katerikoli način pri tem pomagajo.

V peti zapovedi je tudi prepovedano življenje škodovati ali je krajšati po nepostavnem potu.

V tem grešijo prodajavci, mesarji, vinski trgovci, mlekarice, sadjerejci itd., ki prodajajo pokvarjeno blago in s tem zdravju družih škodujejo. — Pregrešijo se tudi delodajavci in gospodarji, ki tirjajo predolgo ali pretežavno delo, posebno od ženskih in otrok. — Življenje v nevarnost stavijo derzni kolesarji, posebno keder vozijo za stavo, mnogi hribolazci, ki se plazijo po nevarnih sterminah, ali ledenih plasteh, glumači, ki plešejo po verveh, ki hodijo v kletke dlvjih zveri. Taki in enaki slučaji so, če je življenje v nevarnosti, proti peti zapovedi. Ni pa proti božji volji rešiti koga iz vode ali ognja z nevarnostjo lastnega življenja, ker je to delo ljubezni, ki jo Bog zapoveduje.

Še nekaj bi tu radi omenili, ker je važno za sedanji čas. Mnogi škodujejo sebi in drugim in si krajšajo življenje s preobilno pijačo in nezmernim kajenjem in veliko ljudi je nervoznih vsled mnoge kave in in enakih živce razburjajočih pijač.

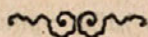
Kar se tiče pijančevanja, ve vsakedo dobro, da je greh in zdravju škodljivo. Mnogo jih je vsled pijančevanja na naglo, zelo veliko prezgodaj pomerlo. Zato se mnogi dobro misleči z besedo in zgledom resno trudijo, da bi pijančevanje odpravili in nepotrebno pitje omejili. Drugi se zavoljo dobrega zgleda celo vsake vpijanljive pijače zderžujejo, kar je vse hvale vredno.

Kaker se je pa začel boj proti mnogemu pitju, tako bi se bilo treba vpreti tudi kajenju. S kajenjem se zapravlja denar, zgublja čas in kvari želodec. Mnogo pitje, če tudi ni bilo pijančevanje, je spra-

vilo že neštete množice prezgodaj na oni svet. Ravno tako pa tudi mnogo kajenje. S popolnim zderžanjem ne gre ne tam, pa tudi tu ne bi lahko šlo; ali zmernost je kristjanu in sploh pametnemu človeku dolžnost. Tolikanj bolj pa smo mi redovniki, in tudi vi tretjeredniki, dolžni zatajevati samega sebe in dober zgled dajati drugim kristjanom.

O pohujšanju, s katerim se vbija duša, bo še priložnost govoriti.

(Dalje prih.)

Na porcijunkulo!

Vselej, kedar slišim, ali berem ime porcijunkula, vselej se nehote zamislim nazaj v prva leta moje mladosti. Najmanj trideset let mi je že znana ta „čudna“ beseda. Ko si še nisem upal iz domače vasi in nisem še meril dolge poti do terga v šolo, sem jo že večkrat slišal v vročem poletju, ko je šla od ust do ust mej mojimi rojaki in rojakinjami. „Pojdeš na porcijunkulo?“ Tako so se zvedavo popraševali. Seveda so to besedo navadno nekako čudno izgovarjali, kaker jo še dandenes, tudi po drugih krajih, ne samo pri nas.

Veliko navdušenje je bilo takrat mej mojimi pobožnimi rojaki za porcijunkulo. Cele tjedne so se prej pregovarjali, ali bi šli peš, ali bi se peljali i. t. d. Duša vsega gibanja in zajemanja za porcijunkulo pa je bil moj največi dobrotnik in stric — Žagni Francek. Po vsi pravici ga smem prištevati mej svoje največe dobrotnike, priznati moram namreč, da bi bil moral tudi jaz kaker moji rojaki s suho robo za kruhom, ke bi ne bil on za me tako očetovsko skerb. Pa ne samo meni je blagi pokojni Francek toliko dobrega storil, ampak on je bil ko vesten tretjerednik z besedo in dejanjem pravi duhovni oče mnogim v naši dolini. To resnico bi poterdil marisiketeri odraslih Ribničanov, ki se ga s hvaležnostjo spominjajo.

Ker je bil pokojni Francek res mladenič po volji božji, ga je vse ljubilo in spoštovalo. Vse so mu zaupali, v vsem so ga radi poslušali, zlasti, ako so se namenili na kako božjo pot. Ni čuda forej, da so mu vsako leto izročili tudi skerb za porcijunkulo. In Francek, ki je ves gorel za božjo čast in zveličanje duš, je vselej z veseljem sprejel to častno nalogo, akoravno ni bila tako lahka. Takrat ribniška dolina še ni imela železne ceste, ampak se je bilo treba peljati na „lojternicah“, ali pa peš hoditi več ur do Ljubljane. Dandenes so pa

tudi Ribničani bliže Ljubljane. Komaj se vsede v železniški voz — pa je tam. Prej je bilo težavniše na porcijunkulo. Pa ljubezen vse prenese, vse premaga. Tako je tudi ljubezen do cerkve in vnetost za porcijunkulo pri pobožnih Ribničanih premagala vse zadržke in ovire. Vsako leto je bila ribniška dolina na porcijunkuli v Ljubljani dobro „zastopana“. Perverga avgusta so navadno derdrali vozovi s pobožnimi romarji skozi Žlebič in Pekel dalje proti Ljubljani. Kam so se prav za prav peljali, in kako se jim je tam godilo, si seveda takrat še nisem mogel razložiti. Le to sem vedel, da so šli na porcijunkulo. Da je bilo na porcijunkuli lepo, sem pa spoznal iz njihovega obnašanja in govorjenja, ko so se čez dva dni vernili domov. Takrat so potem cele tjedne govorili o porcijunkuli, kako prijetno je bilo, ko so se tja vozili, kako so molili, prepevali sv. pesmi, kako je ljudi vse mrgolelo v frančiškanski cerkvi in okoli nje, kako so molili za odpustke, kako lepe pridige so slišali tam, da so bili celo noč v cerkvi itd. Jaz sem vse to sè zajemanjem poslušal in si najberž na tihem domišljeval, kako srečen bom takrat, bo bodo stric Francek tudi mene vzeli seboj na porcijunkulo.

Od tistega časa je že marsiketero leto zginilo v večnost. Mnogo se je v teh letih spremenilo. Mej raznimi željami, ki so se mi spolnile, je tudi ta, da sem se do sedaj že večkrat vdeležil porcijunkule. Sedaj še le prav spoznam, da je bilo opravičeno tisto navdušenje, tisto veselje, katero so imeli moji dobri rojaki za porcijunkulo. Zdaj mi je jasno, kaj je porcijunkula in kolike koristi ima za pobožnega kristijana porcijunkulski odpustek.

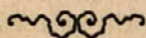
Tudi tebi, preljubi bravec, je nauk o porcijunkuljskem odpustku gotovo dobro znan. Saj se je v „Cvetju“ o njem že večkrat pisalo. Ako pa nisi še popolnoma na čistem ž njim, se pa oglasi v kakem frančiškanskem samostanu in prosi za majhino knjižico, ki se ji pravi „porcijunkula“. Za deset vinarjev jo lahko dobiš. V nji boš bral, kaj pomeni porcijunkula, in kaj je porcijunkulski odpustek, in kaj moraš storiti, da se ga vdeležiš.

Dandenes je glede vdeležitve tega odpustka mnogo olajšano. Sperva so ga mogli verniki dobiti le v cerkvi porcijunkuli pri Asizu. Pozneje v vseh frančiških, kapucinskih in minoritskih cerkvah. Papež Leon XIII. so pa l. 1901. za večne čase dovolili, da morejo dobiti tretjeredniki ta odpustek tudi v domači cerkvi ali kapelici, ako je tam vpeljan tretji red. S tem dovoljenjem je zelo vstreženo vsem, ki imajo daleč do frančiškanske, kapucinske ali minoritske cerkve.

Kako se verni kristijani radi in v lepem številu vdeležujejo porcijunkule, se lahko prepričamo vsako leto 1. in 2. avgusta v imenovanih cerkvah. Njim je ta čas praznik, in zato ga tudi praznično, sveto porabijo. Posebno vabljev je ta odpustek, ker ga darujemo lahko za verne duše v vicah. Tudi ni določeno, koliko odpustkov lahko dobimo. To določimo sami. Enega dobimo za se, druge pa za duše v vicah, koliker jih hočemo, koliker nam namreč za to čas dopušča. Gotovo ne bomo v zadregi, komu v vicah naj pomagamo s porcijunkuljskim odpustkom. Saj se vsako leto na tisoče vernih loči s tega sveta. Mej temi je najberž tudi mnogo naših prijateljev, znancev, dobrotnikov i. t. d. Sam Bog ve, kako je ž njimi v večnosti. Težko, če se niso tudi v vicah oglasili, kjer morajo pravici božji zadostovati do zadnjega vinarja. Eno upanje, ena vratica hitrejše rešitve iz vic za nje so odpustki, ki jih mi lahko za nje darujemo. Najlepša priložnost za dobivanje odpustkov v tolažbo duš v vicah je pa ravno porcijunkula. Takrat se vice prazniijo, nebesa pa polnijo z novimi svetniki.

Posebno ljubezen in skerb za rešitev duš iz vic, morajo imeti duhovni otroci sv. Frančiška. Mej temi, preljubi, si, kaj ne, tudi ti, in to pokažeš vsako leto s tem, da si prav marljiv pri porcijunkuljski pobožnosti. Tudi letos ne izpusti te koristne navade in pridi gotovo in privabi tudi druge — na porcijunkulo!

P. A. Č.

Zv. Frančišek ali Ceko, puščavnik tretjega reda.¹⁾

Frančišek, ali kaker so ga ljudje navadno krajši imenovali Ceko (Cecco), je imel bogate in plemenite stariše, ki so mu pa kmalu vmerli. Po Jezusovem svetu: „Ako hočeš popolnoma biti, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj vbogim . . . ter pridi in hodi za menoj“ (Mat. 19, 21.), je prodal Ceko svoje veliko posestvo in denar mej uboge razdelil. Nato je stopil v tretji red ter šel v samoto, kjer je po tedanji navadi ko puščavnik živel, zelo ostro. Nosil je bodečo spokorno obleko. Njegova hrana je bil kruh in gozdna zelišča. Ljudje so kmalu opazili njegovo sveto življenje. V svojih potrebah so k njemu hodili in ga pomoči prosili. Ker je bližnjega resnično ljubil, mu je pomagal koliker je

¹⁾ Po L' Aureola Serafica, 5. Agosto.

mogel, vsaj z dobrim svetom. Nato je nabiral miloščino, ne toliko zase, temuč da je pomagal bolnikom, siromakom, vbogim deklicam, da so se pošteno omožile. Popravljaj je tudi zanemarjene cerkve in skerbel za njih opravo. Blizu svojega rojstnega mesta Pézara (Pesaro) je sezidal tri hiše s kapelami Matere božje za svoje učence. Mnogo mladencičev ga je namreč prosilo, da bi smeli pri njem ostati in po njegovem zgledu živeti; obderžal je pa samo one, ketere je poznal, da imajo božji poklic za puščavniško življenje. Zraven tretje puščavniške hiše je postavil tudi hišo za romarje in potnike. Ljudje so ga tako častili, da so se srečne šteli, ako so se mogli dotekniti njegove obleke; zato so mu dajali obilno miloščino. Ko se je nekega dne vračal z miloščino v svojo puščavniško hišo, sta ga dva moža zmerjala, da je hinavec, in lenuh, ki zlorabi radodarnost ljudi. Frančišek molče poslušal to sramočenje. Kar prime božjast enega moža, drugi postane pa mustast. Tako ni dopustil Bog, da bi se hudobni ljudje norčevali ž njegovim služabnikom Frančiškom. Varoval ga je tudi pred hudim duhom. Hudi duh mu je delal namreč velike skušnjave, da bi ga izvabil iz samote mej svet. Ko ni dosegel svojega imena, je hotel celo vbiti sv. Frančiška. Ko je namreč ta molil v svoji hišici (klavži), zavalil hudi duh veliko skalo, da bi padla na Frančiškovo hišico in njega vbila. Ali, ko je priletela do hišice, je obstala na slabem zidu, in Frančišku se ni nič žalega zgodilo. Za njegovo ostro in spokorno življenje mu je dal Bog dar prerokovanja in je po njem mnogo čudežev storil, mej drugimi tudi sledečega. Ko je v svoji starosti zbolel, so mu hoteli njegovi učenci pripraviti dobro jed. Zaklali so domačega starega petelina. Ko ga Frančišek ni slišal peti po navadi, jih vpraša, zakaj petelin več ne poje. Učenci mu povedo, da so ga ravno kar zaklali in oskubli. Frančišek jim zapove, da naj mu prinesejo petelina, naj bo že kakeršen koli. Nevoljni mu prinesejo oskubenega petelina. Vzame ga v roke, potoži, kako krivico so storili, pogleda proti nebu in napravi križ čezenj. Kar skoči petelin, z lepim perjem obraščen iz njegovih rok in v zahvalo za prejeto življenje, zapoje. Učenci so nato hvalili Boga, ki tudi tako majhino željo izpolni.¹⁾

¹⁾ P. Antonio Maria Bonucci S. I. Vita del Beato Francesco da Pesaro volgarmente chiamato Cecco. pag. 63. Teh čudežev mi ne pripovedujemo ko zgodovino; gotovo je le toliko, da se jih mi nismo zmislili, ampak, da so zapisani tam, kjer so tudi drugi dogodki iz življenja tega blaženega Ceka. Gotovo je tudi, da Bog more delati čudeže prav take, kaker so tu popisani in še več. Kristus je obljubil tistim, ki bodo vanj verovali in po njegovem nauku živeli, da bodo tudi čudeže delali, še več, kaker on sam. In kar se hudobe tiče, mi ne terdimo, da preži na človeka za vsakim germom; mislimo pa, da tisti, ki o

Ko je preživel v samoti 50 let, v pokori in dobrih delih, je vmerl leta 1350. Pokopali so ga v škofijsko cerkev v Pezaru, kjer ga verni še zdaj častijo. Papež Pij IX. je poterdil njegovo češčenje.

Zv. Ceko je bil zelo navzet duha sv. Frančiška, ki se kaže ne samo v djanski ljubezni do bližnjega, temuč tudi v gorečnosti za snago in lepoto v cerkvah. Tega duha se navzemi tudi ti, bogoljubni bravec, zlasti še, ako si v tretjem redu. Res je, da so v zadnjih 30 letih v naših krajih sezidali več lepih novih cerkev, mnogo so jih popravili; so pa še cerkve, zlasti podružnice, ki so v slabem stanu in imajo zrabljeno mašno opravo. Duhovniki bi radi popravili, novo mašno opravo naročili, ali v nekaterih krajih so ljudje tako vbožni, da sami pomanjkanje terpijo, v drugih bi lahko, pa nečejo, da, celo duhovniku nagajajo, kjer le morejo. Po teh se nikaker ne ravnaj, temuč po zv. Frančišku. Rad daj za cerkev in njeno opravo, koliker moreš. Bogu bo gotovo všeč, ako bodo premožniši pomagali tudi drugim cerkvam, najprej doma, potem pa svojim misijonarjem v daljnih deželah. Bog jim ne bo dolžan ostal; povernil jim bo glavnico (ali kapitalj) z obrestmi vred, z obilnimi obrestmi.

P. A. F.

Šola in domača hiša.

P. A. M.

VIII. Poglavlje.

Stariši so dolžni podpirati šolo z ozirom na vglad in vpliv cerkve. —

Ako hoče cerkev doseči svoj namen, poveličevanje božje in zveličanje duš, je neobhodno potrebno, da vživa velik vglad ne samo pri ljudeh sploh, temuč, da vpliva tudi blagodejno na zasebne in občne razmere. Zakaj cerkev je nevesta Kristusova in je deležna njegove veljave in časti; ona je mesto božje, katero je Gospod na gori postavil, da sveti daleč okrog; cerkev je kraljestvo Zveličarja, ki je prišel na svet, da vlada duše se svojo milostjo; ona služi trojedinemu Bogu, ki je po spričevanju sv. Janeza sedeč na tronu govoril: „Glej, vse delam novo“.

hudobi ali hudiču sploh ne marajo nič slišati, niso posebno terdni katoliški kristijani, niti evangelijski. Modrim zadosti!

S tem vglledom in vplivom, keterega mora vživati sv. cerkev, je pa v tesni zvezi delavnost šole na polju poduka in vzgoje. Iz tega izvira resnica, katero hočemo denes nekoliko premisliti, namreč: Dolžnost starišev podpirati šolo z ozirom na vglled in vpliv cerkve.

Sv. cerkvi je pred vsem veliko na tem, da njeni udje lepo in čednostno žive. Katoličani se morajo pred drugimi, ki niso katoliške vere, odlikovati s pravo pobožnostjo, z gorečnostjo za sv. vero, se zmernostjo, lepim obnašanjem, pokorščino do oblasti, od Boga postavljenih in s čisto, odkritosrčno ljubeznijo do domovine. V vseh teh čednostih morajo biti drugim v zgled, ne samo vernim katoličanom, temuč po nauki sv. aposteljna, tudi tistim, ki so zunaj cerkve. Ker, ako hoče imeti cerkev kaj vglveda pri ljudeh, mora pokazati, da more s čeznatomo močjo doseči svoj cilj, namreč posvečenje ljudi. Videli smo pa, kerščanski stariši, da je prvi namen šole poblažiti serca učencev, razviti čednosti, ketere je narava in milost v serca položila otrokom.

Sv. cerkvi je mnogo na tem, da so vsi otroci dobro podučeni v verskih resnicah; in to ona resnično hoče ne le v zveličanje vaših duš, temuč tudi v svojo lastno čast in za občni blager. Ako je bilo kedaj potrebno, da so bili ljudje dobro podučeni v verskih resnicah, je to gotovo prav posebno dandanašnji. Katoličani ne žive le sami za se; pomešani so z drugoverci in neverniki. Ž njimi pridejo pogostokrat skupaj, v delavnicah, fabrikah, gostilnah in raznih drugih družbah. Ker je pa vera predmet, ki najbolj vpliva na človeško serce, ker je vera tesno združena sè zasebnim in očitnim življenjem, se zgodi prav pogostokrat, da pride v raznih družbah pogovor tudi na verske in cerkvene reči. Krivoverci in sedanji brezverci kaj radi napadajo vero in cerkev ter skušajo katoliškega vernega človeka zbegati in osramotiti z raznimi vgovori. Ali ne tirja torej čast vernega katoličana in čast cerkve, da smo oboroženi zoper take napade in vgovore, da znamo zavrniti pačenje in smešenje verskih resnic, navad in vstanov? Kako sramotivno je to za katoliškega kristjana, ko mora molčati k takemu zaničevanju cerkvenih sovražnikov; ko ne zna nič odgovoriti na razne zmote in obrekovanja; ko se ne zna boriti z mečem resnice za sv. vero in verske navade. Kerščanski stariši, to je mogoče le tedaj, ako je človek korenito podučen v kerščanskem nauku; da razume razodete resnice in jih zna dokazati in braniti zoper napade in vgovore nasprotnikov. Kje pa dobi katoliški kristjan ta poduk v verskih resnicah? V šoli. Katekizem obseže vsaj v jedru in bistvu vse razodete resnice in kedor dobro zna in prav razume katekizem, ta se bo znal tudi potegniti za sv. vero, kjerkoli si bodi.

Zelo bi se pa motili, ke bi mislili, da ceni sv. cerkev poduk le samo v verskih resnicah, poduk v posvetnih znanostih pa prezira. Nasprotniki seveda cerkvi vedno očitajo nazadnjaštvo, imenujejo jo zavornico in nasprotnico napredka. Pa ni ga geršega obrekovanja, kot je ta trditev. Sv. cerkev je v vseh časih tudi posvetne znanosti na vso moč gojila in podpirala; vedno se je cerkev trudila ljudstvo tudi v posvetnih rečeh podučiti ter razširiti šolski poduk, vedno se je veselila in podpirala vsak napredek v posvetnih znanostih. Saj je cerkvi sami veliko na tem, da je ljudstvo izobraženo in dobro podučeno. Neko posebno znamenje katoliškega življenja v sedanjih časih so različne katoliške družbe. Imamo raznoverstne družbe za razne cilje očitnega življenja. Imamo politične družbe, ketere branijo deržavljsanske pravice katoličanov v občini in deržavi. Imamo mnoge strokovne družbe, ki delujejo v socijalnem oziru, branijo in pospešujejo pravice raznih stanov in poklicev na kerščanski podlagi. Imamo družbe za kerščansko in cerkveno umetlnost, družbe za pošteno, kerščansko razvedrilo. Katoliško društveno življenje je v najlepšem cvetju in se vedno bolj razvija.

Čeravno so pa društva pred vsem namenjena v zasebni blager udov, so vender zelo dobro sredstvo za povišanje cerkvenega vglada in vpliva. Hvala Bogu, časi so minuli, ko so ka'oličani leno deržali križem roke glede očitnega življenja, ko so v napačni skromnosti stali vedno v ozadju ter vse prepustili svojim političnim in verskim nasprotnikom. Katoličani smo se pričeli gibati in braniti, prizadevamo si se vsemi dovoljenimi sredstvi, dobiti veljavo in vpliv na vseh poljih javnega življenja. In ravno pri tem so katoliška društva velikega pomena.

Da bodo pa taka društva vspevala, da pripomorejo k temu, da bo rastel vpliv in vglad katoliške cerkve v javnem življenju, morajo imeti udje potrebne vednosti in spretnosti. Najprej morajo poznati cilj, sredstva in vstanovo društva. Udje morejo znati povedati svoje misli, svoje predloge. Seveda šola ni poklicana v to, da bi učence pripravljala na taka društva; človek si mora v poznejšem življenju sam pridobiti takih znanosti in spretnosti, da bo mogel uspešno podpirati društveno življenje. Vender podlago k temu dobi človek le v šoli. Učimo se od nasprotnikov. Pri zborovanjih njih društev najdemo mnogo zelo izurjenih udov, ki kažejo veliko gorečnost, bistroumnost in zgovornost, ko zastopajo svoje predloge in branijo pravice društva. V tej zadevi pogostokrat nasprotniki zelo nadkriljujejo katoličane in kažejo mnogo več gorečnosti in požertvovalnosti za svoje cilje in tudi

veče prizadevanje pridobiti si potrebne znanosti in spretnosti. Kaj je temu vzrok? Ali mar kerščanska vera nasprotuje in ovira izobraženost? Ako Kristus govori: „Iščite najpoprej božje kraljestvo in njegovo pravico in vse drugo vam bo priverženo“, hoče s tem reči, da moramo kot kristjani čeznatorne dobrote više ceniti in pred vsemi drugimi za te skrbeti. Pa tudi posvetne dobrote, pred vsem izobrazba duha je prvi dar božji in v tesni zvezi z nalogo, katero mora cerkev na svetu rešiti.

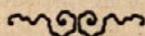
Dokazali smo doslej, da je največega pomena šolski poduk in šolska vzgoja, da dobi cerkev veljavo in vglad v javnem življenju. Slišali ste pa vže, da potrebuje šola vaše podpore; ona ne more izobraziti duha učenca in oblažiti serce, ako je vi ne podpirate. Kaj sledi iz tega? Ta resna resnica: V naših rokah, kerščanski stariši, je kako daleč bo v prihodnje segal vpliv katoliške cerkve. Od vas je odvisno, ali bodo vaši otroci sè svojim lepim, kerščanskim življenjem cerkvi delali čast, ali pa sè svojo razuzdanostjo sramoto. Od vas je odvisno, ali bodo mogli, dobro podučeni v verskih resnicah, braniti sv. vero zoper sovražne napade, ali pa bodo morali zaradi svoje nevednosti v verskih rečeh, molčati k vsem napadom in vsemu zaničevanju nasprotnikov. Od vas je odvisno ali bodo mogli, na podlagi šolske izobrazbe, v katoliških društvih vspešno delati za čast sv. cerkve, ali pa bodo ostali za javno katoliško življenje nesposobni in neporabni ljudje. Vse to je odvisno od vas in sicer od tega, ali boste in v koliko boste podpirali šolo pri njenem poduku in njeni vzgoji.

Ali pa morete dvojiti, kerščanski stariši, da ste dolžni potegovati se za moč, veljavo in vpliv sv. cerkve? Gotovo ne! Le pomislite, cerkev je naša mati. Ko vas je cerkev prerodila v vodi in sv. Duhu, je ona dala naši duši čeznatorno življenje; z duhovno hrano milosti vas je vzgojila; vam je darovala neštevilnih dobrot ter vam jih deli do konca, da celo še onkraj groba. Ali ni tedaj naša dolžnost, skrbeti za njeno čast? Spriden in nehvaležen bi bil otrok, kateremu bi ne bila nič mar čast njegove matere. Boljše in ljubezniviše matere pa ni, kot je katoliška cerkev, ketere otroci ste.

Povzdigniti in pospeševati pa morate tudi moč in veljavo sv. cerkve. Kristus, povišan na desnici božji, je tudi kot človek deležen moči in povelicanja svojega očeta; Kristus mora zmagati in vladati; njemu se morajo pripogibati vsa kolena v nebesih, na zemlji in pod zemljo. Kje pa in kako kraljuje Kristus na svetu? V svoji cerkvi; cerkev je kraljestvo našega Zveličarja; cerkev je tista vojska, s katero se on vojskuje zoper sovražnike zveličanja. In kedo ste vi? Vi ste

vojščaki Jezusa Kristusa in vojščaki ste postali po zakramentu sv. birme. Ko vam je škof položil svojo roko na glavo in vas pomazilil se sv. oljem, vas je oborožil s čeznaturno močjo vojščakov Kristusovih, da se pod njegovo zastavo vojskujete zoper sovražnike zveličanja, da vihtite meč vere zoper nevero, krivovero in razuzdanost, da kot zvesti in odločni otroci cerkve po svojih natornih in čeznatornih močeh kaj pripomorete k večjemu vplivu sv. cerkve na vseh poljih javnega življenja.

Veliko skerb torej morate imeti, da se ohrani in pomnoži vgléd in moč sv. cerkve; sveta dolžnost vaša je, da to skerb' zapustite svojim otrokom kot najdražjo dediščino in da svoje otroke zmožne storite, da bodo mogli tudi oni podpirati in pospeševati vgléd in vpliv sv. cerkve. Šolska starost vaših otrok pa je ravno najpripravniji čas za to delo in to delo obstoji v tem, da podpirate šolo in tako svojim otrokom preskerbite dobro vzgojo duha in serca. Kaker se vam morebiti to nejasno zdi, vender bodite terdno prepričani, da je šola v najtesnejši zvezi se življenjem; zakaj podlaga delavnosti vašega otroka v prihodnjem življenju je ravno šolska vzgoja. Na vaših otrocih sloni prihodnost cerkve in države. Podpirajte torej šolo in ne vstrašite se nobenega truda in težav, da poskerbite za dobro vzgojo duha in serca vaših otrok. Ves ta trud vam bo osladila zaveš, da ste tudi vi storili svojo dolžnost za povzdigo vgléda in vpliva sv. cerkve.

Sv. Bernardin Sijenski.

P. B. M.

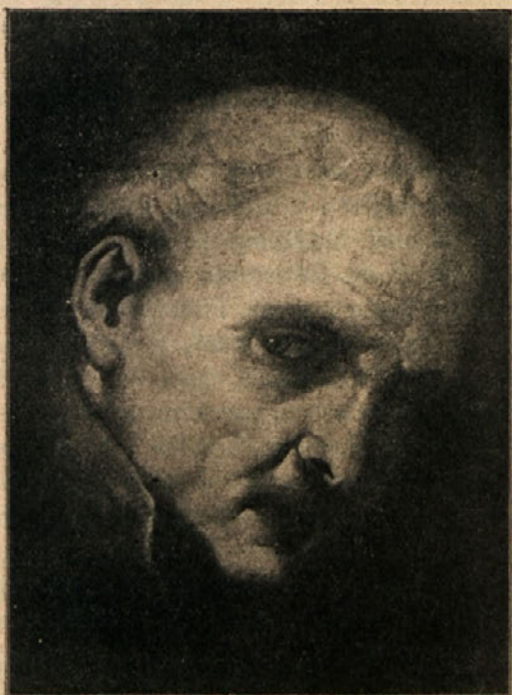
18. Poglavlje.

Češčenje sv. Bernardina.

Malo je znan in malo se časti naše dni sv. Bernardin. Saj se dandanašnji celo v Sijeni, piše sijenčan Olmi, skoraj ne ve, kedaj se praznuje njegov god. Zato pa bo naše brave, menimo, mikalo izvedeti, kako so tega zdaj pozabljenega svetnika nekedaj častili; in videli bomo, da je začetek zgodovine češčenja sv. Bernardina nad vse vesel.

Najprej nekoliko o slovesnostih, ki so jih po kanonizaciji slavnega rojaka sijenčanje priredili.

14. junija (1450) je na tergu, tam, kjer je navadno sv. Bernardin pridigoval, škof z duhovščino, obdan od mnogoštevilnega ljudstva opravil slovesne večernice novemu svetniku na čast, drugi dan pa pontifikaljno sv. mašo. Na večer je odmeval od vseh strani glas godbe, sijajna razsvetljava pa je okoličanom razodevala veselje redke slovesnosti. Tretji dan se je prebivalstvo vdeležilo procesije skozi okrašene mestne ulice. Skoraj na vsaki hiši je visela podoba sv. Bernardina.¹⁾ Četrti dan (17. jun.) je bila slovesna sv. maša v cerkvi

Sv. Bernardin Sijenski.

sv. Frančiška. „Veselje je prešinjalo vse ljudstvo, in brezplačno so pogostili vsacega, ki se je slovesnosti vdeležil“ (kronist). Pa njih navdušenost za sv. Bernardina ni bila le trenutna.

L. 1454 so postavili sijenčanje „Oratorij sv. Bernardina“. Stavba, dve kapeli druga nad drugo, ni umetna, pač pa so slike v nji umet-

¹⁾ Več na njih so predstavljale menda Bernardina le ko svetnika, sicer mu pa najberž malo bile podobne.

niške vrednosti. — Umetno poslikati so dali tudi bolnišnico „La - Skala“, kjer je zapustil Bernardin v cvetu svojih let lep spomin. La - skaljska bratovščina pa je spremenila berž po njegovi kanonizaciji svoje ime in se od tedaj imenuje po njem „Compagnia di S. Bernardino da Siena“. Bratovščini je l. 1631 tedaj vladajoči veliki vojvoda (granduca) dal pravico, da sme na god sv. Bernardina rešiti vsako leto enega le zavoljo dolgov zapertega jetnika; v procesiji so potem tega jetnika peljali k altarju sv. Bernardina in ga tam „darovali“. — Za dan sv. Bernardina so sijenčanje vpeljali dirko („correre un palio“ imenovano). V nedeljo mej osmino pa je bila slovesnost zunaj kamolijskih vrat pri kapucinih.

Tako so nekedaj v Sijeni na razne načine preslavljali svojega ljubljenca-svetnika.

Zdaj pa poglejmo v staro Akvilo, kjer je sv. Bernardin vmerl in kjer počiva njegovo truplo. 10. oktobra l. 1452 je Janez Kapistranski iz Krakova poslal Jakobu Marškemu pismo, v katerem je akvilance spodbujal, naj postavijo sv. Bernardinu novo lepo cerkev, v katero se bo moglo potem sv. truplo prenesti. Pisal jim je mej drugim, da jim ni v posebno čast, da se hrani to truplo v majhini kapelici, kakeršnih se je že v raznih krajih brez števila postavilo. Jakob Marški je raz lece akvilancem pismo prebral, in začeli so, ko jim je dal h temu še sam papež, Nikolaj V., opomin, l. 1454 staviti cerkev; sv. Jakob Marški je blagoslovil temeljni kamen. L. 1472 je bila lepa hiša božja s tremi ladjami, kupolo ter umetnim pročeljem dogotovljena. In že 17. maja, na binkoštni praznik je bilo sv. truplo, ki je doslej 28 let bilo shranjeno v konventualjski cerkvi sv. Frančiška, z dovoljenjem papeža Siksta IV. slovesno v novo sv. Bernardinu posvečeno cerkev preneseno.

Olimi in Alessio, dva italijanska pisavca življenja sv. Bernardina iz novejšega časa, sta nadalje popisala, kje in kako se je v raznih krajih ohranil spomin na sv. Bernardina. Nas bi predaleč peljalo, ke bi jima hoteli v tem slediti. Kratko, le splošno omenimo,

Kakšen je bil sv. Bernardin telesno? »Bil je srednje, vender ravne postave; obraza je bil lepega, erdečeličnega, resnobnega, vender prijaznega, in častitljivega«. (Bollandus, Acta SS. Maii tom. IV. pg. 741).

Portretista sv. Bernardina, ki sta ga dobro zadela, sta Sano di Pietro in Francesco Vanni. Po sliki poslednjega je naša podobica, ki kaže glavo-svetnikovo, kakeršen je bil poslednji čas svojega življenja.

Omeniti bi še bilo, da se je posluževal sv. Bernardin naočnikov. Filip-Marija Viskonti je po smerti svetnikovi prosil, da bi jih njemu poslali; upal je, da tako ozdravi.

da so skoraj povsod,¹⁾ kjer koli je kedaj delal, postavili sv. Bernardinu kak spominik, tu cerkev, tam kapelico, ondi aljar, drugje kip ali podobno njegovo. To vse priča, da se je češčenje sv. Bernardina kmalu po kanonizaciji po vsi Italiji razširilo, ker ti spominiki so večinoma iz tiste dobe; od druge strani ravno to spričujejo čudeži, ki so se godili na priprošnjo sv. Bernardina. Že sv. Janez Kapistranski je rekel, ko je v Pađovi pridigoval, da se o nobenem drugem svetniku ne bere, da bi bil toliko čudežev storil, kakor sv. Bernardin.

Ali je tudi zvonaj Italije iz dobe po kanonizaciji najti sledov češčenja sv. Bernardina? Najti jih je, ali redki so (tu imamo pred očmi ljudstvo in ne frančiškanov* observantov!) Naj omenimo neketere iz raznih krajev.

Beremo, da je na željo ljudstva neki p. Bernardin Sahagunski (rojen 1500) popisal življenje sv. Bernardina Sijenskega v mehikanskem jeziku. — L. 1481 je Ludovik XI., kralj francoski, ker je bil v neki zadevi na priprošnjo sv. Bernardina vslišan, poslal v Akvilo sreberno kersto, v katero je bilo potem 28. julija z dovoljenjem papeža Siksta IV. sv. truplo položeno. — H koncu 15. stoletja je postavil grof Bernardin Frankopan sv. Bernardinu posvečeno župno cerkev v Ogulinu na Hervaškem. — L. 1451 je sv. Janez Kapistranski prišel v naše avstrijske kraje. In beremo, da je tu se mudeč storil mnogo čudežev na priprošnjo sv. Bernardina in da je povsod priporočal njega češčenje. Misliti smemo, da je našel v tem posluh, ali cerkev, aljarjev in drugih spominikov, n. pr. da bi bil kedo kerščen na ime Bernardin, — ni najti. Tiste poljudnosti, kakor v Italiji, izven nje naš svetnik, to lahko terdimo, nikoli ni dosegel.

Pervotno češčenje sv. Bernardina v teku stoletji ni napredovalo, rastlo in se širilo, ampak je pešalo od leta do leta. Zapadal je pozabljivosti. Najprej so se zgubili pravi pojmi o zgovornosti njegovi;²⁾

¹⁾ Le rojstno mesto, Masa, do današnjega dne velikemu sinu ni postavilo nobenega spominika. Še celo oskrunilo se je tam njegovo ime s knjigo »Memorie storiche di Massa Marittima« (dva debela zvezka). Izdal jo je l. 1873 prof. Štef. Galli da Modigliana, maški meščan. Ta gospod je o našem svetniku (na str. 199.) tako le začel: »Naj se ne preplaši bravec; pri miru bom pustil čudodejca, in govoril samo o meščanu; pri miru pustil pravljice in omejil se samo na zgodovinsko polje«. Kaj je njemu zgodovinsko polje, pa razodeva dovolj jasno, ko piše, da sta bila: »spacciatori di grossolane sciocchezze — prodajavca debelih prismodarij« sv. Bernardin in njegov verstnik nadškof sv. Antonin.

²⁾ Bernardinova pridigarska šola je propadla poglavitno iz dveh vzrokov: a) Bernardin se je v svojih pridigah pogosto posluževal preroških sveto-pisemskih stavkov, kjer je povedano, da Bog kaznuje človeka in cele narode

v 17. stoletju ob času kardinalja Friderika Boromejskega je Bernardin še svetnik in učenjak, ali ko govornik je bil pozabljen. Čem menj je bil znan, tem menj dosledno češčen.

Seznaniiti Slovence, zlasti tretjerednike, z jako ljubeznivim svetnikom,¹⁾ je bil namen tega spisa.²⁾ Saj se morajo učiti že učenci v ljudskih šolah spoznati slavne može vsaj domače, nekoliko pa tudi svetovne zgodovine. Lepo to! Vender še boljše in večje vrednosti je slavne može katoliške cerkve, ki so se odlikovali s svojim življenjem in ki so toliko storili v čast božjo, — poznati in po njih zgledu ravnati.

Da nam v duhu splava še enkrat celo življenje sv. Bernardina pred očmi, sklepamo z lepima slavospevoma iz frančiškanskega brevija, ki sta bila poslovenjena že v Cvetju I. 9.

K večernicam.

Zlato sonce vshaja iz etrurskih krajin,

Noč podí pred sábo, temo razganja,

Dan prinaša jasen itáljski zemlji:

Ploskajte, pojte!

zavoljo greha. Učenci so ga v tem posnemali, pa pogosto tudi pretiravali. Zato je papež Leon X. na lateranskem cerkvenem zboru pod izobčenjem prepovedal svojevoljno razlaganje sv. pisma; b) humanizem se je vedno bolj širil; tudi pridigarji so imeli oči vperte v stari v Rim in Atene, tam so iskali vzor prave zgovernosti.

¹⁾ Leta 1876 so predložili generalni kapitelj frančiškanskega reda in več škofov sv. stolici prošnjo, da bi se sv. Bernardin vverstil v število cerkvenih učencikov. Ko sad preiskovanja zato je izešla knjiga: *Romana seu Ord. Min. Declarat. Tituli docto is in hon. S. Bernardini Senensis et extens. ejusdem tituli ad universam Ecclesiam. Romae, Typis Guerra et Mirri, 1877.* »Ali, dokler ne bo njegovo življenje, zlasti pa dokler ne bodo njegovi spisi dostopni prirostemu ljudstvu, je zastoj pričakovati, da bo mej cerkvene učenike prištet. Tako piše Alessio, ki se z drugimi poteguje, da bi sv. Bernardin dobil ta naslov, in ki je sam tudi prepričevalno (v svoji knjigi „*Storia di San Bernardino*“) dokazal, da naš svetnik ta naslov po vsi pravici zasluži.

²⁾ Poglavitni viri so mu:

1. F. Alessio: *Storia di San Bernardino da Siena e del suo tempo.* Mondovi. 1899.

2. D. Ronzoni: *L'eloquenza di S. Bernardino da Siena e della sua scuola.* Siena. 1899.

3. G. Olmi: *L'Apostolo dell'Italia nel secolo XIV.* Siena. 1888.

4. Thureau-Dangin (Götzlman): *Der heilige Bernardin von Siena.* München. 1904.

5. C. Chłedowski: *Siena, Berlin.* 1905.

6. *Le Prediche volgari di San Bernardino da Siena.* Siena. 1880—88.

V mladih letih vjet v ljubeznive zanjke
Mater božjo ljubi nad lastno mater,
Pred naročjem njenim ihtí, nji serčca
Dno razodeva.

Da v postavo vklene telesce rahlo,
Dosti krát z bodečim se bičem trapi,
In z večerjo že priravnano sebi
Siti sirote.

Vsmiljen s tožnim, zmíraj dobrotne duše,
Rad odpira vbožcu rokó, ko prosi,
Streže bolnim, ude gnjíle z rokami
Svojimi snaži.

Čistih šég, v obličje vesel ko v sercu,
Bil rojakom on je lepó ogledalo;
Vse zato njegovo življenje slávi,
Vse povzdiguje.

Bodi hvala, čast neminljiva bodi,
Trojni Bog, ti, kralj, ki zlató si krono
V svetem raju dal za vse vekov veke
Zvestemu hlapcu.

K hvalnicam.

V želji, ves da bil posvečen Bogu bi,
Svet, bogastvo in blišč zapustí ter hoče —
Višja moč ga žene — življenje manjših
Bratov živeti.

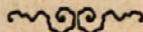
Vpisan v red, razbeljen ljubezni božje,
Zvest nató po očeta hití stopinjah,
In povsod ime ljubeznivo »Jezus«
Pridiga vernim.

V žarkov vencu slikati ime presladko
Dá — in to odkriváje podobo svéto
Vojske vstavlja, mir dobrodejni trudnim
Vrača naródom.

To mogočno ime ko zaupno kliče,
Bolne ozdravlja, zlo vsaketero odganja,
Z lučjo ošvítlja vbožce v temi ter v smertni
Senci sedeče.

To presveto ime da čistili dáj nam
Z ustmi in srcem bomo v življenju vedno,
In s koristjo še izrekovali zadnji,
Smertni trenotek.

Bodi hvala, čast neminljiva bodi,
Trojni Bog, ti, kralj, ki zlató si krono
V svetem raju dal za vse vékov veke
Zvestemu hlapcu.

Naša Kostanjevica.

Zgodovina cerkve in samostana¹⁾

4. Nadaljne poprave v cerkvi in samostanu do l. 1847.

Mej dragocenostmi, ki so jih prinesli frančiškani sè Sv. Gore v Gorico, iz Gorice na Kostanjevico, je bil ciborij, monštranca in tri lampe, ena velika in dve majhini. Monštranca je bila sreberna in pozlačena, vredna 500 goljdinarjev. Tudi lampe so bile sreberne in menda ciborij ravno tako. Ali že leta 1815 pod gvardijanatom patra Rufina Zoharja so neko noč ob slabem vremenu tatje vlomili v cerkev, odperli tabernakelj in vzeli vün ciborij in monštranco in sneli sreberne lampe. Zakristana, ki je nekje blizu spal, je ropot zbudil in začel je klicati na pomoč. Pritekli so hlapci in neketeri redovniki, ali tatje so bili mej tem že ušli. Odnegli so monštranco, ciborij in dve mali lampi. Veliko lampo in pokrov od ciborija so pustili na tleh, koder so bile raztresene tudi posvečene hostije. Kedo so bili tatje in kam so šli z ropom, se ni zvedelo. Novo monštranco je dal narediti p. Mihael Jélarčič iz pozlačenega kufra. On je ko gvardijan leta 1820 preskerbel cerkvi tudi nov čeden tabernakelj, ki je stal 150 gld. Delal ga je goričan Filip Ciperla. Naslednje leto 1821 je dala neka pobožna kerčmarica, Marijana Likar s Kranjskega, na svoje stroške narediti stroj, s katerim se je pri izpostavljanju monštranca se svetim rešnim telesom vzdigovala. P. Klar ta stroj jako hvali in v posnemanje priporoča; ali pozneje se je zvedelo, da cerkvene postave takega orodja ne dovoljujejo. Odpravilo se je torej leta 1886, ko se je postavil nov tabernakelj.

Naslednik p. Mihela, tretji gvardijan na Kostanjevici, je bil vže omenjeni lektor, p. Krizostom Fogh, človek dobrega serca in dobre volje, v svojih rečeh tudi učen, ali glede lepih umetnosti malo ali nič ne izveden. On je dal cerkev vso preslikati, ali ne mojstru takega dela, terhuč dvema človekoma, ki sta bila prava mojstra skaze. Slike, ki so bile prej zadosti dobre, kaker sodi p. Klar, sta popolnoma pokvarila in namestu napisa, ki se je tedaj naredil zraven onega o vstanovitvi cerkve in samostana: „Anno 1825 plane renovatum est“ (Leta 1825 se je cerkev popolnoma prenovila) bi se bilo imelo po pravici reči: „plane vastatum est“ (se je popolnoma opustošila). Po naši misli tiste slike, da si po tem, kar so kazale, cerkvi primerno izvoljene, vender že prvotno niso bilo vmetniško dobro izvedene; koliker moremo po spominu na nje soditi, sta jih tista dva človeka namreč le prebarvala.

¹⁾ Sprednja poglavja glej v lanskem tečaju.

Naslednik p. Krizostoma je bil p. Ferdinand Vonča, lektor bogoslovja, ki je gvardijanaril od kapitelnja l. 1826 do kapitelnja l. 1829. On je dal sezidati dve celici pri porti z vrati na vert, ker je za obilno družino manjkalo stanovanja. Prav zato je moral leta 1828 podaljšati tudi refektorij, kar se je zgodilo tako, da se je knjižnica skrajšala za eno okno. P. Klar to obžaluje, ker je bila potem že ob njegovem času knjižnica premajhina za knjige, ki so se bile že nabrale. Tolikanj bolj čutimo to zdaj, čez 50 let!

Od leta 1829 do 1832 je bil p. Krizostom v drugič gvardijan in za njim je prišel še enkrat za šest let p. Mihél Jelarčič od 1832 do 1838. Tako je torej ta mož vsega vkup 12 let gospodaril na Kostanjevici ter si pridobil v tem času za cerkev in samostan veliko zaslug. Posebej opisuje p. Klar baljdahin za izpostavljanje sv. Rešnjega Telesa, ki so ga po njegovem naročilu delale goriške gospe Mainardi leta 1836. Delo je bilo res lepo, vse iz bele svile z raznobarevnimi cvetličnimi in drugimi, zlatimi in srebrnimi okraski. Ohranilo se je skozi 50 let; se starim tabernaklom in vzdigovalnim strojem vred se je l. 1886 vmeknilo novi marmornati napravi.

Od l. 1838 do l. 1847 je bil gvardijan na Kostanjevici p. Salezij Volčič, lektor bogoslovja, pozneje provincijal, generalni definitor itd.

V tem času, 30. in 31. avgusta in 1. sept. 1840, se je obhajala z veliko slovesnostjo tridnevna h časti novima svetnikoma našega reda, Pacifiku od Sv. Severina in Janezu-Jožefu od Križa. 30 tisoč oseb je bilo vse tri dni obhajanih. Dopoldne pred veliko mašo je bila vsak dan slovenska pridiga, popoldne pred litanijami z blagoslovom prvi dan italijanska, drugi dan furlanska, tretji dan nemška. Že tedaj je torej na Kostanjevici slovenščina imela peryo mesto.

Leta 1842 je p. Salezij oskerbel do zdaj ohranjeno uro na zvoniku; naredila sta jo slovenska mojstra, brata Anton in Jurij Metlikovec iz Komna na Krasu.

Naslednje leto 1843 sta naredila dva druga brata tudi iz Komna Jožef in Valentin Rabula marmornato pregrajo pred prezbiterijem in pred kapelico sv. Jožefa. Ob času karmelitov je bila sicer, kaker pri ostalih treh aljtarjih, tako tudi pri teh dveh lepa marmornata zagraja, ki se je pa prodala menda ob enem z dotičnima aljtarjema, ko so bili patri karmeliti iztirani. Gospod Poli jo je bil ob svojem času nadomestil z leseno pobarvano.

Ravno tega leta je dal p. Salezij narediti tlak stranskih hodnikov iz belih in črnih marmornatih kvadratnih plošč; prej so imeli namreč ti hodniki tla iz opeke, razen malega prostora od aljtarja sv. Te-

rezije do karmelske kapelice, ki se še zdaj vidi vmetniše krit z marmorjem. Da je poravnal stroške, je izprosil od vlade iz verskega zaklada 864, od drugih pobožnih dobrotnikov 150 goljdinarjev.

Prav tisto in nadaljna leta je preskerbel p. Salezij tudi mnogo razne cerkvene oprave, zlasti lepe erdeče daljmatike in pluvialj, ki še zdaj služijo in erdeče damastne proge, ki pokrivajo ob največih praznikih tako imenovane pilastre, ki so ob straneh velikega altarja, prezbiterija in kapelic Marije Karmelske in sv. Križa, nadalje veliko lampo posrebreno in pozlačeno, šest svečnikov ravno takih za altar sv. Križa, dve mašni knjigi za slovesne maše, vezani ena v erdeč žamet s posrebrenimi oklepi, druga v erdeče usenje itd.

Do tega časa je bil altar sv. Križa, ki ga je dal postaviti na mesto prodanega altarja sv. Jožefa gospod Filip Poli, lesen in jako preprost; stal je na njem veliki križ s telesom Kristusovim, ki visi zdaj zakristiji nasproti poleg okna prezbiterija. P. Salezij je hotel ta altar nadomestiti z dostojnišim, marmornatim. Nalašč je šel v Benetke in res je dobil tam majhin, prostoru primeren kamenit altar, ki se je srečno pripeljal na Kostanjevico. Podobo Križanega je dal naslikati že omenjenemu goriškemu slikarju Filipu Piku, ki jo je posnel po sliki Tominčevi, ki je v kapeli starega goriškega pokopališča. Novi altar je posvetil goriški knez nadškof Frančišek Ksaverij Lovšin 26. julija 1844. Vložile so se vanj relikvije svetih marternikov Krizogona in Feliksa. Škof je podelil za tisti dan vsem vernim, ki so prišli molit v cerkev, eno leto odpustka, za vsako obletnico pa 40 dni. To je edini oljtar, katerega konsekracije avtentično spričevalo se hrani v arhivu samostana. Altar se ne vjema ne po marmorju, ne po delu z nasproti stoječim karmeljskim altarjem, vendar je zadosti čeden. Mej dobrotniki, ki so pripomogli, da se je oskerbel, je najznamenitiši Ludovik grof Marenski sin kralja Karla X., ki je podaril v ta namen 500 goljdinarjev. Vendar altarja ni videl več; vmerl je, kaker je bilo že povedano, 3. junija tistega leta.

Tu naj se omenijo še neketeri drugi darovi francoske kraljeve družine ali ž njo v dotiki stoječih francoskih velikašev, podarjeni tisti čas naši cerkvi. Vojvoda Blakaški je daroval l. 1837 velik pozlačen srebern kelih s pateno, umetno pariško delo, ki se je cenilo tedaj na tisoč goljdinarjev vrednosti, in 6 posrebrenih svečnikov za karmeljski oljtar. Marija Terezija, grofinja Marenska, hči francoske kraljice Marije Antonijete, je leta 1843 podarila natančen posnetek podobe sv. Frančiška v zamaknjenju, ki jo je naslikal Gverčini in se hrani v Benetkah, cenjena na 20tisoč frankov. Posnetek je naredil neki mlad umetnik,

Annibale Strata, ki je prejel od imenovane grofinje za svoje delo 100 goljdinarjev. — Pervo izvirno sliko prav tega umetnika, ki kaže sv. Ludovika IX., francoskega kralja, ko mladeniča v molitvi klečečega, je podaril naši cerkvi grof Šamborski l. 1845. Visi zdaj na steni blizu altarja sv. Terezije.

Najkoristniša pridobitev samostana pod gvardijanatom p. Salezija je bilo znatno povečanje verta, ki je bil do leta 1842 jako tesan. Segel je namreč proti vshodu le kakih 30 korakov delj ko samostansko poslopje, do tam, kjer je še zdaj prvi zid. Hrib, ki se vzdiguje za njim, je bil se vsem ostalim samostanskim posestvom, ko so bili odpravljeni p. karmeliti, kupil, kaker je bilo že povedano, neki gospod Anton Zanutič. Ta gospod je v svoji oporoki, pisani 1. novembra 1800, vstanovil: eno sveto mašo, ki bi se naj pela v kostanjeviški cerkvi vsako leto na veliki šmarin, 15. avgusta, in njegovi dediči so bili dolžni za to slovesno mašo plačati vsako leto 50 goljdinarjev in vbozim goriškega mesta, ki bi bili pri tisti maši, razdeliti miloščine vsaj 25 goljdinarjev. Ali kaker se rado godi s takimi vstanovami, ki bi imele terdno stati na večne čase, tako se je zgodilo tudi s to. Na prošnjo dedičev so postavne oblasti morale znižati znesek denarja pod polovico, namreč na 36 gl. 16 krajcarjev, katerih naj bi bilo 24 gl. $10\frac{3}{4}$ kr. za slovesno mašo, 12 gl. $5\frac{1}{4}$ kr. pa za vboge, ki bi prišli k maši. Ali tudi tega vsakoletnega plačevanja bi se bili dediči radi odkrižali.

Nasproti se je čutila v samostanu velika potreba, da bi se vert razširil. Ker se je bilo namreč tu vstanovilo redovno učilišče za vso okrajino sv. Križa, je samostanska družina jako narastla, za nekaj časa celo do 43 oseb. Za toliko ljudi je bilo na tako majhnem vertu premalo prostora, da bi se bili mogli o prostem času vsaj nekoliko sprehoditi. Že leta 1836 in 1837, ko je bil provincijalj p. Ferdinand Vonča, se je začelo torej pogajanje, da bi prevzeli frančiškani dolžnost tisto slovesno mašo opravljati in določeno miloščino razdeliti vbozim, dediči Zanutičevi pa bi odstopili primeren kos svojega zemljišča samostanu, ne sicer ko posestvo, temuč le za vžitek. Ali iz prvega je zaderževalo to, ker je bil plemeniti gospod Anton Stabile de Seilenberg, ki mu je bilo pri delitvi dediščine v delež prišlo zemljišče, ki se je imelo prepustiti samostanu, tedaj še mladoleten; potem, ko je ta dosegel postavno starost, da bi bil lahko privolil v pogodbo, je bil pa p. provincijalj Ferdinand Vonča nasproti, ker je sodil, da bi bilo treba okoli zemljišča, ki se je imelo pridobiti, zidu, on pa ni vedel od kod dobiti denar, da bi zidal.

Po smerti p. Ferdinanda se je vnovič pričelo pogajanje in poprivoljenju tedanjega provincijala, p. Jakoba Marenčiča je p. Salezij Volčič ko gvardijan s posestnikom Antonom pl. Stabile 20. oktobra 1842 sklenil to pogodbo:

1. Gospod Anton Stabile de Seilenberg je odstopil samostanu na Kostanjevici zase in za svoje dediče za vselej vžitek dobrih dveh kampov zemlje imenovane po domače „Montagnella“, ki se derži verta samostanskega;

2. Dokler bodo frančiškani v kostanjeviškem samostanu, bodo imeli pravico to zemljo po svoji volji v prid obračati, tako da bodo mogli nanji imeti ali vert, ali vinograd, ali gozd, ali kar koli jim bo več koristilo, le drevja nalašč za ptičji lov ne smejo saditi, kaker koli drugači pa jim je dovoljeno loviti ptiče;

3. Če se frančiškani drugam prestavijo ali zatero, se verne ta zemlja gospodu Antonu Stabile ali njegovim dedičem, v tistem stanu, v kakeršnem bo tedaj, namreč sè vsem, kar bo gori nepremekljivega;

4. Lastninska pravica do te zemlje ostane gospodu Antonu Stabile in njegovim dedičem, zato bodo zmirom oni plačevali davek od tega zemljišče; vender ne bodo imeli pravice frančiškanov motiti v njih vžitku ali ga jim kedaj odvzeti;

5. V zagotovljenje vžitka in vseh pravic tu obseženih se smejo patri frančiškani intabulirati na posestvo gospoda Stabile v Pristavi, iz katerega posestva sta se izločila odstopljena dva kampa;

6. Za to zemljišče bo kostanjeviški samostan vsako leto 15. avgusta opravljal eno mašo z muziko in po maši razdelil 12 gl. 5¹/₄ kr. mej vboge, kateri bodo prinesli listek od gospoda Antona Stabile ali njegovih dedičev, vsakemu vbogemu toliko krajcarjev, koliker bo zapisano v listku; to bo veljalo, dokler bodo frančiškani na Kostanjevici. Ako bi se prestavili ali zaterli in se zemljišče verne gospodu Antonu Stabile ali njegovim dedičem, prevzamejo ti dolžnost skrbeti za sv. mašo in miloščino po oporoki jim naloženo.

S to pogodbo ste bile zadovoljni obe strani, zlasti pa so bili frančiškani veseli za nje tolikanj koristne pridobitve.

V zidu, ki je ločil stari vert od novo pridobljenega zemljišča, je dal p. Salezij odpreti vrata, ki so bila zazidana, odkar so bili karmeliti pregnani, ter pritegniti k vertu za kakih 50 korakov širjave in kakih 70 dolgosti novega sveta, ki ga je dal obzidati s primerno visokim zidom, da bi bil tujcem, zlasti ženskim popolnoma zapert ali, kaker se pravi, v klavzuri. Ostali, veči del se je le sè sečjo ogradil, kjer je bil s pota dostopen.

P. Klar natanko popisuje, kaj je stalo na novo pridobljenem svetu, ko so ga frančiškani prejeli. Na verhnem delu, ki je ostal zunaj klavzure, je rastlo osem oljik, nekaj redov tert, kaka češplja, kaka breskev, kaka črešnja, kaka jablan in pa en kostanj. To bi bil tisti, ki še zdaj raste na vshodnem koncu samostanskega zemljišča. Vse druge, ki stoje ob poti v seči ali tudi na unanji strani seči, dasiravno so zdaj že toliki če ne večji ko oni, bi bili vsadili še le frančiškani od leta 1842 nadalje.

Na delu, ki je prišel v klavzuro, je bilo videti nekaj tert, dve hruški in dve črešnji.

Zemlja je bila glinasta, pusta, malo gnojena in torej ni mogla dosti roditi. Ali po skerbi p. Salezija se je v kratkem času vse tako spremenilo, da je bilo komaj spoznati. Leta 1843 in naslednja leta se je nasadilo na unanjem delu, zdaj navadno tako imenovanem „montenélu“, 48 oljik. Olja se je tedaj dosti potrebovalo v samostanu, ne le za svečavo, temuč tudi za mizo, ker so se posti držali brez današnjih polajšanj; p. Salezij je mislil, kaker je videti, da se bo dalo vse to olje doma pridelovati. Ali poskušnja se pač ni posrečila; do zdaj se je ohranilo od vseh tistih, skupaj menda 56, oljik le troje.

Na severni strani blizu seči se je na robu ob potu leta 1844 nasadila versta tert. Tudi drugod, v klavzuri in zunaj so se sadile tista leta nove terte, hruške, breskve, smokve, jablani, črešnje, mandeljni, marelice, nešplje, orehi in v kotu novega zidu tudi ena cipresa, ki še stoji, pa zdaj jih stoji ob gorenjem zidu že cela versta; z eno besedo, ves hrib se je obsadil z oljikami, tertami in sadnim drevjem, pa tudi s krompirjem, repo, kavljami, beržotami, salato, kumarami, melonami in drugo zelenjavo, bobom, fižolom, turščico in ječmenom. Iz p. Klarovega navdušenega popisa lahko sklepamo, kako veseli so bili tedanji frančiškani novega zemljišča, kjer jim je rastlo toliko lepega, dobrega sadja in druge zdrave hrane, kjer so se mogli tudi prosto gibati in boljšega zraka se navžiti v svojih prostih urah, kar je bilo mlajših na zgoranjem vertu v klavzuri, stariši tudi na verhu zunaj nje.

H koncu bodi omenjeno tudi poslopje na severni strani samostana, ki služi za shrambo zernja, derv itd. To poslopje ni zidano vse ob enem času. Zahodni del je dal sezidati že p. Mihael Jélerčič, ki je porabil za to kamenje stopnjic, po katerih se je izpred cerkve šlo v grobišče pod cerkvijo. Tiste stopnjice namreč tedaj niso bile več potrebne, ker se ni smelo več pokopavati pod cerkvijo; zato so se tudi vrata v zidu pred cerkvijo zazidala. Zopet so se pa vrata odperla in stopnjice naredile, ko se je po smerti grofa Šamborskega

francosko kraljevo grobišče pod cerkvijo za stanovitno vravnalo. Vshodni konec omenjenega gospodarskega poslopja je dal postaviti leta 1842 p. Salezij; porabil je zato kamenje nekake vertne hišice, ki je bila postavljena pod gospodarstvom gospoda Polija tik starega vertnega zidu. Tudi ta zid je dal p. Salezij spomladi leta 1847 vrediti, ker se je hotel podreti.

Še o nekaterih drugih popravah, ki so se doveršile pod gvardijanatom p. Salezija Volčiča, govori p. Klar v svoji knjigi; povejmo nekaj tudi še o teh. Tlak pred velikimi vrati cerkvenimi je bil že delj časa v jako slabem stanu, nekoliko od starosti, nekoliko pa, ker se je tam v veliko saboto vsako leto kurilo, da se je ogenj blagoslovil. Ker je ta tlak nad obokanim prostorom, ki je pred vhodom v grobišče pod cerkvijo, je ob deževju skozi razpoke začela voda zatekati v tisti prostor in bati se je bilo, da se vse vkup sesuje. Že za gvardijanata p. Ferdinanda Vonče se je mislilo na potrebo poprave, ali nihče ni vedel prav, kako in kaj bi bili storili. P. Salezij je poklical naposled leta 1845 dva sposobna človeka iz Vidma, p. Klar ju imenuje Valentino Patrizio in Ermenegildo Crovato, od kod je bil tretji, Giuseppe Stechina, ni povedal. Pod vodstvom poslednjega se je odstranil stari tlak, nad obokom se je naredila podlaga iz persti, dobro zbite, in nanjo se je položil novi tlak iz škerli starega tlaka, koliker je bilo še dobrih, in iz novih, pripeljanih s Krasa, ki jih je obdelal na štiri vogle neki Jakob Rogelja. Oboki spod so se na novo ometali in dve okni v sprednjem zidu pod oboki ste se razširili in zgoraj okrožili, da je prišlo v prostor, ki je služil za prezimljanje limonskih drevesec, nekaj več luči. Tretje okno je ostalo tedaj še kaker je bilo, štirivoglato, ker ga je zaslanjalo drevje, ki je stalo spred na posestvu sosedu, gospoda Petrogallija. Na veliko soboto se nadalje ni kurilo več na tlaku pred cerkvenimi vrati, temuč na potu ob strani cerkve, kjer ogenj ne more škoditi. P. Klar priporoča naslednikom, naj tudi tako delajo, da se novi tlak ne pokvari, kaker se je stari. In v resnici se godi zdaj po njegovem priporočilu.

Na vse zadnje bodi omenjeno še to, da je že imenovani kamnosek Rogelja leta 1846 pod gvardijanstvom p. Salezija okoli odpertine vodnjaka pred zakristijo postavil nekakov kameniten obod, čedno obdelan se vsekanim frančiškanskim gerbom, verhu se je naredila streha s plehom krita, nad odpertino se je napravilo kolo, s katerim se je mogla privleči velika posoda vode; poslednje je bilo delo nekega Janeza Kerstnika Kocijančiča.

Naslednje leto se je naredil v kuhinji tlak iz kamena, pripeljanega iz Kozane v Berdih. P. Salezij Volčič je po tem takem v svojem devetletnem gvardinatu res mnogo storil za cerkev in samostan in smo mu dolžni hvaležen spomin.

S tem smo posneli vse poglavitne reči, ki jih pripoveduje p. Klar v svoji knjižici „Storia della Castagnavizza“ pisani leta 1847 in izdani v začetku leta 1848. Omenili smo že tudi nekatere poznejše dogodke, ki so s popisanimi v ožji zvezi. Kaj več bomo povedali nadalje po dostavkih p. Klara, ki stoje v rokopisu njegove „Storije“ in po kroniki p. Friderika Hönigmanna, ki nadaljuje zapiske Klarove do leta 1883. Vsaj tiste bravece, ki so bili kedaj na Kostanjevici, in jim je to in ono koliker toliko znano, bi vtegnile mikati tudi te povesti.

Življenje in marterništvo dveh blaženih kapucinov, Agatangelja Vandomskega in Kasijana Nantskega.

5. Poglavje.

Abesinija.¹⁾

Da se bo nadaljna zgodovina naših dveh blaženih mogla bolje razumeti, moramo prej nekoliko več povedati o deželi Abesiniji, kamer sta se namenila.

Visoka, gorata dežela Abesinija se vzdiguje iz peščene puščave, kaker otok iz morja, daleč onkraj Egipta in Nubije mej Erdečim morjem od ene, in reko Nilom od druge strani. Dežela je precej večja od Italije, vendar ima dosti menj prebivavcev. Podobe je nekako tri-voglate; južno stran obteka večinoma modri Nilj (Bahr el Asrak), vshodna in zahodna se stikate na severnem voglu dežele ne daleč od mesta Masaue, ki je na majhnem otočiču v Erdečem morju.

Vso Abesinijo dele domačini v tri po višavi različne pokrajine. Najnižjo imenujejo „Kola“ ali „Kvola“; k njej štejejo tiste jarke, doline in ravnine, ki se ne vzdigujejo čez 5500 črevljev nad morje. To so jako vroči in vlažni kraji, kjer raste bujno vse drevje in rastlinstvo

¹⁾ Primeri Münzenberger, Abessinien. Freiburg i. B. 1892.

vročega pasu in se pasejo velike črede divjih goved, slonov, opic, povodnih konj, pa tudi obilo ropne zverjadi, levov, leopardov, hijen itd. Prebivavci se, kar se da, ogibljejo teh krajev, ker so zaradi vlage in vročine za zdravje jako nevarni.

Druga pokrajina se vzdiguje 5500 do 7500 črevljev nad morje ter se imenuje po vinski terti, ki v tej pokrajini raste, „Voina-Deka“. Pa tudi smokve, citrone, banane, kofetova drevesa rastejo tam, po višjih krajih tudi velikanski gozdi iglatega drevja, cedre in brinje. Brinova drevesa dosežejo do 100 črevljev visokosti. Tudi za evropsko sadno drevje so ti kraji jako vgodni.

Tretja pokrajina seže od 7500 do 13000 črevljev, to je do meje obdelanega sveta. Ta pokrajina se imenuje „Deka“ in zavzemlje večino vse dežele. Najvišji kraji te visoke ravnine so bogati planinski travniki, polni najlepših cvetlic. Posamezne gore abesinske se vzdigujejo še za 2000 črevljev više; na njih je po zimi mraza in ledu zadosti, vendar ne večnega snega. V sredi te višave izvira glavni pritok reke Nila, Modri Nilj, ki se vliva najprej v prekrasno jezero „Tana“ ali „Cana“, ki leži okoli 1800 metrov nad morjem in pokriva prostor 3750 kvadratnih kilometrov. Na jezeru je več manjših in večih rodovitnih otokov in okoli jezera se širijo ure daleč najlepši pašniki in silno rodovito polje. V več ko 20 metrov globokem jarku šumi iz jezera Modri Nilj, ki ob deževju dober del južnega obrežja preplavi ter seboj vzame veliko množino rodovitne zemlje. Od jezera ima 1515 kilometrov do mesta Hartuma, kjer se Modri Nilj druži z Belim Nilom in veliki Nilj teče potem dalje in dalje proti severu skozi Nubijo in Egipt ter se svojo povodnjijo vsako leto vnovič pognoji to deželo. Abesiniji se ima zahvaliti Egipt za svojo rodovitnost.

Abesinija pa je še tolikanj rodovitniša sama za sebe. K temu enako pripomore zemlja in podnebje. Poslednje je večinoma jako vgodno. Sonce je sicer silno vroče, dežela je namreč v vročem pasu, ali je tako visoka, da ljudje navadno ne terpe zaradi sopare. Aprilja meseca se začne napovedovati deževni čas. Po noči in zjutraj je nebo jasno; proti 2. ali 3. uri popoldne pa prižene severnovshodni veter oblake od Erdečega morja. Včasih se vstavijo le mimogrede in razgube brez dežja; navadno pa se začne bliskati in germeti in vlije se ploha ki pa kmalu poneha, in spet zasiye najlepše sonce. Tako je kake 14 dni, potem je spet lepo vreme do polovice junija; tedaj se naposled začne pravo deževje, ki traja štiri mesece in sicer tako, da iz pravega le dvakrat ali trikrat na teden po eno uro dežuje, potem vedno bolj pogosto, v srednjem mesecu gre noč in dan dež, proti koncu pa

spet zmirom bolj po malo. Nato zemlja ozeleni in vse se pokrije z najlepšimi cveticami. Gozdi so se napojili in nabrali vode, da je imajo zadosti tudi za naslednje suhe mesece.

Zemlje, ki se da obdelovati, je v Abesiniji obilno, ali komaj polovica te zemlje, ali tretjina vsega poveršja, se v resnici obdeluje.

Dežele, ki leže 8 do 10 tisoč črevljev nad morjem, Semién, Begemeder, Godžam, Voadla, Lasta, Vollo, Šoa in druge, so večinoma ravne ali z nizkimi bregovi pokrite in povsod je 2 do 8 črevljev na debelo, rodovitne zemlje. V vseh teh deželah se prideluje obilo ječmena in razne pšenice, najboljša se imenuje „eidža“, tudi lan, zelve, ženof in česen. Lanu pa ne sejejo zaradi platna, ki ga Abesinci ne znajo delati, temuč zaradi semena, ki ga imajo za hrano. Jed, ki jo znajo pripraviti iz lanenega semena, je neki prav okusna in zlasti za na daljšo pot pripravna.

Mej 6 in 8 tisoč črevljev višave nad morjem so tudi izverstne, za poljedelstvo prav vgodne dežele, zlasti v pokrajinah Tigrié in Amhara, kjer izverstno vspevajo razna pri nas celo neznana žita. Najboljše mej njimi je „tiéf“ ali „tef“; iz njega se peče najokusniši bel kruh. Iz „dakuše“ navadno delajo pivo, vender se more iz nje tudi prav dober in rediven kruh peči. Turščice se pridelujejo razne verste, ki dajejo dostikrat dve- do tristoteren sad. Turščica in dakuša se seje tudi vse dolu do 3 tisoč črevljev nad morjem, kjer raste tudi „šimbera“, španski poper in posebno melone. Tudi pavola dobro vspeva. Šimbera je nekaka grašica, iz nje si napravljajo neko posebno priljubljeno jed, „širo“ imenovano. Prideluje se tudi razno drugo sočivje, grah, svinjski bob, leča, „atunkere“, to je nekak ovijav bob, ki se je kaker leča. Banane ali muze (*Musa paradisiaca*), ki rode smokvam po okusu podobno sadje, rastejo v višavi 5000 do 6500 črevljev nad morjem; više, do 7500 črevljev nad morjem, raste tudi taka rastlina, „henset“ imenovana, ketere sad ni vžiten, pač pa dajejo mesnato steblo in debela rebra velikih peres kuhana tečno in okusno jed, našemu krompirju podobno. Ta rastlina (*Musa Ensete*) se goji zastran lepote tudi pri nas po gosposkih vertih; po velikanskih peresih jo je lahko poznati.

Vino se prideluje v Abesiniji mej 5000 in 7500 črevljev višave nad morjem, pa je le malo razširjeno, dasi je izverstnega okusa. Ke bi se ravnalo ž njim in s terto, kaker v Evropi, mu ne bi bilo enakega na svetu. Ali Abesinci prepuščajo terto popolnoma samo sebi in mnogo lepega sveta leži neobdelanega, kjer bi bili lahko krasni vi-

nogradi. Imajo le eno versto grozdja, ki zori po razliki kraja in lege od začetka marca do srede aprila.

Breskve, citrone, pomaranče rastejo tu divje prav dobro, vender niso dosti razširjene. Neka sorta citron, „trunki“ imenovana, doseže debelost človeške glave; nje meso je prijetnega okusa in jako priljubljeno. Semtertja so najti tudi kislá granatna jabelka.

Pavole se ne prideluje toliko, koliker je dežela potrebuje. Žalosten dokaz nedelavnosti in lenobe tega ljudstva! Vgodne zemlje za to rastlino je več ko zadosti, ali prepušča se divji zverini.

Abesinci nimajo veselja ali ljubezni do dela in delavnosti. Njih njive so podobne pusti goščavi. Tudi za lepoto svoje krasne dežele nimajo smisla in čuta. In kaker njih polja, tako so tudi njih serca puščava. Vzrok te lenobe je, ker imajo zemlje več ko jim je je treba, da se prežive; če kmet samo polovico svoje zemlje le nekoliko obdela, ima že obilo zadosti. Še drugi vzrok, pa je tamkajšna vlada, ki kmeta ne spodbuja h delavnosti, ampak le nadleguje in zatira. Če pridelá dosti, mu vzame dosti, če pridelá malo, mu ne more dosti vzeti, vzame pa venderle.

Pri vsem tem so Abesinci po svojih duševnih zmožnostih visoko nad zamorskimi rodovi, ki prebivajo okoli njih dežele v krog in krog. In kaki vojščaki so, to so pred nekaj leti prav občutno skusili Italijani, ki so se jim hoteli vsiliti za gospodarje.

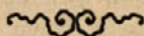
Pokolenja so Abesinci Semovega, torej z Arabci in Judi sorodni. V starem veku so se imenovali Etiopci in njih dežela Etiopija. Njih kraljestvo je bilo tedaj mogočno, sezalo je tudi čez Erdeče morje v južno Arabijo.

Sveto pismo starega zakona pripoveduje o kraljici Saba, ki je prišla z veliko množico spremljevalcev in kamelami, ki so nosile zlato in druge dragocenosti, v Jeruzalem poskušat modrost Salomonovo. Kristus sam govori o tej kraljici, ki jo imenuje kraljico juga. Abesinci se hvalijo, da je bila to njih kraljica, kar bi bilo lahko mogoče. V neki abesinski knjigi se bere, da je imel Salomon od te kraljice sinu, ki se mu je reklo Ebena Hakim Menelek. Tega je naredil za kralja čez Etiopijo ter ga poslal iz Jeruzalema tja, da bi gospodoval nad vsemi deželami etijopskimi. Ž njim je poslal Azarija, sinu Sadokovega, da bi bil tam duhovnik. Seboj sta vzela sveto pismo, kar ga je bilo do tedaj, namreč pet bukev Mojzesovih in bukve Jozua, Sodnikov, Samuelove in Rutine; tudi skrinjo zaveze in več drugega duhovniškega orodja. V Etiopijo prišavši sta prebivala v mestu Aksum. Čez nekaj časa je vzel Azarija hčer nekega kneza otrok Madabâi, ki mu je ro-

dila dva sinova itd. Potem našteva pisavec 40 rodov mlajših Azarijevih ter sklepa s temi besedami: „Duhovniki so učili vse ljudstvo Etiropije postave Mojzesove ter vpeljali judovsko službo božjo“.

Ravno tam se here tudi, kako se je kerščanstvo vpeljalo v Abesinijo: „Ob času, ko je bil v Judeji kralj Herod, v Etiropiji pa Basien kralj in Akin duhovnik, je bil Jezus Kristus po mesu od svete device Marije v Betlehemu rojen. Ob času, ko je bil Anbaram duhovnik in Asguegu kralj, je prišel Aba Salâma, keterega prejšnje ime je Frumenatos. Njegova zgodba je ta: 257 let po vnebohodu Kristusovem je prišel neki tergovec z dvema mladeničema iz Jeruzalema. Enemu je bilo ime Frumenatos, drugemu pa Sidrakos. Ti so stanovali pri duhovniku Anbaramu v Aksumu. Tergovec je v malo dneh vmerl; mladeniča sta ostala v duhovnikovi hiši. Nekega dne pravi Frumenatos duhovniku: „Gospod, čudim se, kako in kaj je z etiropskim ljudstvom; pri vas je obreza in vera v Kristusa, kersta in svetega obhajila pa nimate“. Na to je odgovoril duhovnik: „Obrezo so prinesli naši očetje, otroci Levijevi in vero v Kristusa nam je prinesel kamernik kraljice Kandace. Da pa kersta in svetega obhajila nimamo, to je prišlo od tod, ker ni bilo k nam nobenega aposteljna. Ti pa pojdi in daj se posvetiti patrijarhu in potem pridi in bodi naš apostelj“. Frumenatos je bil zadovoljen in ko mu je Anbaram oskerbel vse, kar je bilo potrebno za na pot, se je odpravil v Jeruzalem (prav za prav v Aleksandrijo). Ko je prišel k Atanaziju in mu povedal, kako in kaj je v Etiropiji, se je ta veselil ter ga je za škofa posvetil in mu dal ime Salâma. In poslal ga je nazaj v Etiropijo, kamer je prišel leta 315 po Kristusovem rojstvu, ob času, ko sta bila kralja Aberha in Atsbeha. In ko je prišel tja, je kerstil duhovnika Anbarama in posvetil za škofa in dal mu je ime Hesba Kedas (t. j. posveti ljudstvo) in rekel mu je: „Kersti vse ljudi“! Preden je prišel Aba Salâma v Etiropijo, je en del Etiropcev služil judovstvu drugi so častili kače (to se pravi, da so bili ajdje). Po vlado dobrih kraljev Aberha in Atsbeha se je kerščanstvo po prizadevanju Hesba Kedasa razširilo po vsi Etiropiji“.

(Dalje prih.)

Cerkev sv. Antona na Viču.

Cenjeni bravci „Cvetja“ bi gotovo radi izvedeli, kako vspeva nova stavba. Do tega imajo tudi pravico, ker so mnogi dobrotniki nove hiše božje. Poročati imam le najboljše. Po veliki noči so se zi-

darji sè vso pridnostjo lotili dela in sicer najprej stolpa. Težko mi boste verjeli, a resnica je, da je bil stolp do verha pozidan v štiri-desetih dneh, dasi je zidovje visoko do 38 metrov. Hitro na to so tesarji postavili streho na stolp in kleparji so jo pokrili z bakrom. To delo je pač trajalo blizu tri tjedne. Sedaj zidarji ometavajo stolp od zgoraj navzdol in vsak dan se kaže v lepši podobi.

Mej tem se je dvigalo pa tudi zidovje cerkve krog in krog in kmalu so bile dozidane unanje ladije, le srednja je zaostala, ker ni še bilo stebrov na mestu. Leti so prihajali meseca junija, grozne, uteži, do 70 meterskih stotov. Kako težavno je bilo s kolodvora pripeljati stebre in kar njim pripada! Da ni na kolodvoru in na stavbišču tako izbornih priprav, kako bi se bilo to moglo zgoditi? Vender, hvala Bogú, vse je šlo po sreči in danes stoji v cerkvi 6 velikanskih stebrov iz betona (Stampfbeton), ki posnemajo štajerski granit. Sedaj šele se dviga srednja ladija kvišku in upanje je opravičeno, da bode morda pokrita koncem meseca julija. Prezbiterij in zakristije se že pokrivajo, ker imajo strehe záse. V par dneh prično s stropi v zakristijah in oratorijih in takoj zatem v cerkvi. Pripomniti mi je, da bo imela cerkev raven strop, kaker ga imajo bazilike, le stranske ladije in apsida bodo umetno obokane z betonom.

V lopi pred cerkvijo tudi že stojita mogočna stebra z lepimi kapiteli in nanja stavijo sedaj visoko fasado. Če bo sreča mila, je upanje, da se bo že letos, če ne prej, vsaj v adventu obhajala v novi cerkvi služba božja. A koliko je še treba za to! Vse, prav vse se mora oskerbeti, kar je bistveno za bogoslužje. Zatorej, častivci sv. Antona, ne prenehajte s svojimi prispevki, vsak vinar pride prav. Morda se najde kedo, ki bi prevzel kelih, obhajilnik, monštranco, kadilnico, mašno knjigo, križ, svečnike? Morda je kedo toliko velikodušen, da bi pripomogel do podobe sv. Antona, sv. Jožefa ali Matere božje? Derzna je ta misel, ali ljubi Bog ima vsa serca v svoji roki in sila je velika. „Cvetje“ bo gotovo rado posredovalo, pa vsak dobrotnik se lahko tudi naravnost oberne do podpisanega.

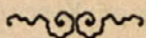
Ljudje gledajo stolp in pravijo: da bi le kaj zapelo iz njega. Torej zvonovi! Zopet nova skerb. Novo cerkev zidati in sè vsem potrebnim preskerbeti je veliko, težavno delo. Pa vse gre s pomočjo božjo in s pomočjo dobrih ljudi. Kar težko gre, to kaj velja.

Ako sem omenil, da se bo najberž že letos pričela v novi cerkvi služba božja, ne mislim, da bi bila cerkev že letos popolnoma dovršena. Unanji omet in marisiketera druga stvar pride na versto spomladi, deloma pozimi. O prazniku sv. Antona pa bo posvečevanje cerkve.

Takrat bo pozabljen ves trud, pozabljene vse žertve. Sv. Anton! Izprosi nam od Boga milost, da započeto delo srečno doveršimo in da se odpre v novi cerkvi nov vir božjih milosti!

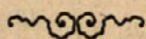
V Ljubljani, dne 12. julija 1907.

P. Hugolin Sattner.

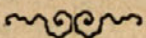
Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: Jožefa Ertl v Mariboru presv. Sercu Jezusovemu in sv. Jožefu; Fr. Renko, tretjerednik v Il. Bistrici za pomoč v hudih stiskah in skušnjavah dušnih in telesnih; neka žena iz Noveštifti za ljubo zdravje sebi in svojemu možu in vsi hiši, tudi za zdravje in blagoslov božji pri živini in v več drugih namenov, vse po Mariji; neka tretjerednica za stanovitnost v dobrem in za spreobrnjenje svojega moža; neka žena od sv. Petra, da bi ji Bog dal križe in težave in bolezen voljno prenašati, tudi za spreobrnjenje svojega moža, da bi se odvadil kletvine in pijančevanja, za spreobrnjenje hčere, ki ima grešno znanje, za deklico, ki je pri molitvi malomarna, in za vse otroke, da bi se zveličali.

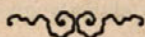
Zahvalo za vslišano molitev

naznanjajo: Peter Ipavec presv. Sercu Jezusovemu in Marijinemu za ozdravljenje; C. G. v Gorici za ozdravljenje hude in dolge bolezni po priprošnji M. B., sv. Ane in sv. Valentina in češčenju Jezusove sv. ramenske rane; Elizabeta Zupanec za ozdravljenje domače živali; Marija Dernikovič na Bizeljskem za pomoč v neki veliki duhovni britkosti zadobljeno po devetdnevnici na čast presv. Sercu Jezusovemu; J. M. iz Nove štifti za večkratno pomoč, zlasti za ozdravljenje v neki posebni bolezni, zadobljeno po Mariji in sv. Valentinu; Marija Zabel v Starem tergu za pomoč v neki prevažni zadevi; M. J. v Celjski skupščini za posebno pomoč božjo pri nekem silnem delu; Terezija Repič v Mariboru za ozdravljenje hude vratne bolezni, zadobljene po 9dnevnici na čast presvetemu sercu Jezusovemu in Materi Milosti ter po obljubi vstopiti v III. red.

Za kitajski misijon

so darovali nadalje: neimenovana v Kamniku: 5 K; tretjerednik Mih. Predanič iz Artič po P. Avg. Čampi v Brežicah za odkup kit. dečka (Mihaela): 30 K; neimenovana oseba po P. Sigismundu: 10 K; tretjerednik Andrej Pribac, Šmarje pri Kopcu: 6 K; neimenovana oseba v Kamniku: 10 K; (pri nas prejeto): Marija Jug: 1 K; V. Han iz Ljubljane (v zahvalo za ozdravljenje bolnega otroka): 4 K; iz Nazareta za odkup dečka (Nikolaja): 31 K; za odkup drugega dečka (Antona Pad.): 31 K; za kit. mis. 9 K; C. G. v Gorici: 2 K. (Zadnjič nanzanjeni dar neimenovane osebe 10 K naj se popravi: 20 K.)

Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1907.

Mesec avgust.

<p>1. Čet. Sv. Petra verige.
 2. Pet. Posvečevanje Porcijunkule
 P. O.
 3. Sob. Najdenje trupla sv. Štefana.</p> <hr/> <p>4. Ned. 11. po bin.; Sv. Dominik, sp.
 5. Pon. Marija Snežnica.
 6. Tor. Spremenjenje Kristusovo.
 7. Srd. Sv. Kajetan, sp.
 8. Čet. Sv. Cirijak in drugi m.
 9. Pet. Zv. Janez Aljv., sp. 1. r.
 10. Sob. Sv. Lovrenc, m.</p> <hr/> <p>11. Ned. 12. po bink.; Osmina sv. Dominika.
 12. Pon. Sv. Klara, d. O. P.
 13. Tor. Zv. Peter Molj, sp. 1. r.
 14. Srd. (post) Zv. Sanktes, sp. 1. r.
 15. Čet. Vnebovzetje Device Marije. P. O.
 16. Pet. Sv. Rok, sp. 3. r. P. O. (P. O.)</p> | <p>17. Sob. Osmina sv. Lovrenca.</p> <hr/> <p>18. Ned. 13. po bink.; sv. Joahim; sv. Helena cesarica, vd.
 19. Pon. Sv. Ludovik šk. 1. r.; osmina sv. Klare. P. O.
 20. Tor. Sv. Bernard opat.
 21. Srd. Sv. Ivana Frančiška, vd.
 22. Čet. Osmina vnebovzetja B. D. M.
 23. Pet. Sv. Filip Benicij, sp.
 24. Sob. Sv. Jernej, ap.</p> <hr/> <p>25. Ned. 14. po bink.; Sv. Ludovik. kralj; praznik Marijinih 7 veselja
 P. O.
 26. Pon. Sv. Hijacint, sp.
 27. Tor. Sv. Jožef Kalasancij, sp.
 28. Srd. Sv. Avguštin, šk. c. uč.
 29. Čet. Obglavljenje sv. Janeza K.
 30. Pet. Sv. Roza Limska, d.
 31. Sob. Sv. Rajmund nerojeni, sp.</p> |
|---|---|
- P. O.** pomeni popolnoma odpustek za vse v cerkvah 3 redov sv. Frančiška.
(P. O.) „ „ „ „ „ le „ kapucinskih.
P. O. „ „ „ „ „ le za ude svetovnega 3. reda.

(Münster 1853), da se more Ozanamu sê vso pravico vgovarjati, da ste ravno tako strastni tudi dve drugi Jakoponovi satiri na papeža Bonifacija, ki ste imeli biti celo prošnji za odvezo od izobčenja; prva se začenja:

O Papa Bonifatio,
io porto il tuo prefatio
et la maledictione
et scomunicatione.

Colla lingua forcuta
m ai facta sta feruta,
che colla lingua lingni
et la piaga me stingni.

Che questa mia feruta
non può esser guaruta
per altra conditione
senza absolutione.

Per gratia te peto
che me diche „absolveto“
et l altre pene me lassi
fin che io' del mondo passi.

To in kar pride še nadalje, pač res ni, da bi bilo moglo geniti Bonifacija k vsmiljenju, težko če ga ni še bolj razkačilo, najsi je bilo tudi pisano, kaker pravi frančeskina „a richiesta dello stesso Bonifacio“. Pohlevniša je druga prošnja, ki se začenja z besedami:

Lo pastor per mio peccato
posto ma fuor del ovile,
non me giova alto belato
che marmeta per lo stile.

Ali tudi tu je prosil Jakopon le, da ga naj odveže izobčenja, ne pa, da mu naj odpusti žaljenje in da ga naj izpusti iz ječe. Papežu to ni bilo zadosti in Jakopon ni dosegel ničesar. Bere se celo, da je šel Bonifacij nekega dne mimo ječe Jakoponove ter ga ogovoril pristopivši k omrežju morda z dobrim namenom: „O Jakob, kedaj se torej pojde iz ječe?“ Jakopon pa mu je neki odgovoril: „Oče sveti, keder pojdete vi noter!“ Tudi te besede niso mogle pridobiti papeža. Ali vresničile so se! 7. septembra so nasprotniki vjeli Bonifacija v njegovi lastni palači v Ananji in stari Jakopon je potem prišel iz ječe. Sicer so papeža berž izpustili, ali en mesec na to je vmerl, kaker se bere, od žalosti; njegov naslednik pa je dal odvezo vsem, ki jih je bil Bonifacij izobčil, tudi Jakoponu. To so bili pač drugi časi, druge šege, druga „etiketa“, od sedanje jako različna! Bonifacija torej ne smemo soditi, kaker bi kakega sedanjega papeža, Jakopona ne, kaker kakega sedanjega svetnika. Saj ne smemo prezreti, kako jo je zapel ta čudni svetnik tudi prejšnjemu papežu, Celestinu V., ki je bil vendar čisto njegovega prepričanja in ga ni razžalil v najmanjšem:

Che farai, Pier da Morone?
Se' venuto al paragone!

Vederemo il lavorato,
Che in cella hai contemplato;
Se'l mondo è di te ingannato,
Seguirà maledizione. — itd.

Priterditi je torej Ričiju, ki piše proti Ozanamu: „Anzichè ricorrere a questi mezzi di scusa, giova meglio confessare il fallo e, senza farsene scandolo, riflettere quante gravi circostanze si unirono a far traboccare lo sdegno dell' impetuoso poeta“. — Spomina je vredno tudi, kar piše Storck v knjižici „Ausgewählte Gedichte Jocopone's da Todì. Deutsch von C. Schütter und W. Storck. Münster 1864.“

pag. XXXV: „Ohne den Dichter in Schutz nehmen oder auch nur entschuldigen zu wollen, muss ich daran erinnern, dass übermässige Härte, schnöde Verschmähung und bitterer Hohn selbst das mildeste, liebeichste und demütigste Menschenherz auf Augenblicke umschaffen können“ — in v opazki pod čerto: „Eine richtige Würdigung des schroffen Liedes wird so lange unmöglich sein, als uns die nähere Veranlassung verborgen bleibt“.

Ali „Beato Jacopone“ — kako je to mogoče!? Menda takole: Tudi David je hudo grešil, Peter je zatajil Kristusa, Pavel preganjal kristijane, vender jih častimo ko svetnike. Prav tako je mogel naš Jakopon berž po smerti zasloveti za svetnika. Frančeskina sklepa njegovo življenje s temi besedami: „Il corpo fu portato onorevolmente alla città di Todi, dove non solo quelli della città lo onorano, ma per tutta Italia è venerato come santo“. Tudi napis na spominiku na njegovem grobu „Ossa Beati Jacoponis de Benedictis“ ... in podpis „Beato Jacopo da Todi“ pod neko sliko v veliki cerkvi v Pratu, kjer se vidi njegova podoba sè žarki okoli glave, pričajo, dasi do formaljne beatifikacije ni prišlo, kako so ga ljudje v tistih krajih že davno častili ko „blaženega“.

Pridobile so mu ta naslov zraven življenja in terpljenja gotovo zlasti njegove mnoge lepe in pobožne pesmi, polne goreče ljubezni do Boga in čednosti, do Jezusa in njegove svete matere.

Brez dvojbe bi bilo samo na sebi lahko mogoče, da bi bil on zložil tudi „Stabat Mater dolorosa“, ki se mu zdaj skoraj sploh pripisuje. Ali zgodovinskih prič in dokazov za to nimamo; pač pa je nasproten dokaz to, da frančeskina molči o tej pesmi. Ob času, ko je bila ta knjiga pisana, torej niso pripisovali „Stabat Mater dolorosa“ Jakoponu. Tudi po meri sodi Riči, da mora biti ta pesem stariša. Papež Benedikt XIV. jo pripisuje Inocenciju III. Mone (Lat. Hymnen des Mittelalters II. pg. 149) sodi, da jo je morda prvotno zložil Inocencij III., Jakopon pa predelal. Težko verjeti!

Kaj pa božičnica „Stabat Mater speciosa“, ki jo Ozanam tolikanj hvali in smo jo tudi mi pred blizu 27 leti dali natisniti v slovenščini ko Jakoponovo (glej „Cvetje“ I. 12 zv.)? Tudi o njej frančeskina ne ve nič in Storck v gori omenjeni knjižici str. XVII. sodi, da je slab posnetek, ki se po pravici ne more prisojati Jakoponu. O Jezusu v jaselcah in Mariji poleg njih je sicer Jakopon zlagal pesmi, ali vse drugačne in v italijanskem, ne v latinskem jeziku. V zbirki „Ausgew. Gedichte“ so ponemčene tri take božičnice na str. 119—127.

Passiflora. Romanzo di Teresa Guidi (autrice dell' Unica Stella). Lo si riceve franco di porto inviando cartolina vaglia di L. 1.50 (per l'estero L. 1.70) ai Fratelli Lanzani — Milano, Via Fiori Oscuri, 7.

To je lepa povest, ki jo priporoča kapucinski časopis „Annali Francescani“ svojim bralcem in vsem, ki hočejo napredovati v dobrem. Tudi mi jo priporočamo slovenskim tretjerednikom in drugim Slovencem, ki umejo italijanski in se žele vaditi in spopolniti v tem lepem in pri nas mnogim potrebnem ali vsaj več ali manj koristnem jeziku.